

Meilę laimėti yra tik vienas būdas —
pačiam mylėti.

O. S v. M a r d e n

Religinis vaiko vystymasis.

Moralė ir Protestantai.

Kur tikroji Bažnyčia?

Svarbiausia jaunimo problema.

Dievo Apvaizda ir mes.

Mergaitės elgesys su vyrais.

Krikščionybė ir sveikata.

Laiškai

LIETUVIAMS

1952 m. Spalių (October) mėn.

Vol. 3, No. 10

T U R I N Y S

VISUOTINOJI APVAIZDA — Bruno Markaitis, S. J.....	201
SVEIKATA IR KRIKŠČIONYBĖ — B. Woermueller	203
TIKRASIS PERLAS — J. Kidykas, S. J.....	206
RELIGINĖ VAIKO RAIDĄ — Kun. Dr. J. Gutauskas	209
PROBLEMŲ PROBLEMA — J. Vaišnys, S. J.....	213
MERGAITĖS ELGESYS SU VYRAIS— J. Venckus, S. J.....	216
SURADAU, KO IEŠKOJAU — Antanas K.....	217
FAKTAI IR IDĖJOS — Bruno Markaitis, S. J.....	220
NAKTIS SODE (eil.) — A. P. Bagdonas.....	222
KOKIA NAUDA IŠ ŠKAPLIERIŲ? — J. Venckus, S. J.....	223

ATSIŪSTA PAMINĖTI

Balys Sruoga. GIESMĖ APIE GEDIMINĄ. Dail. V. Petravičiaus iliustracijos. Išleido "Terra", 748 W. 33rd St., Chicago 16, Ill. Tai yra iliustruota legenda apie Vilniaus miesto įkūrimą. Didelio formato. Kaina \$2.

Vytė Nemunėlis. LIETUVAI TĖVYNEI. Iliustravo Vl. Vijeikis. Išleido "Tėviškėle", 2313 W. 91st St., Chicago 20, Ill. Leidinėlis skiriamas vaikams.

M. Biržiška. LIETUVIŲ TAUTOS KELIAS, I tomas. Išleido "Lietuvių Dienos", 9204 S. Broadway, Los Angeles 3, Calif. Kieti viršeliai, 240 psl., kaina \$3.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Illinois. Yearly subscription one dollar. Single copy 10 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, Ill. Additional office of mailing in Putnam, Conn. LAIŠKAI LIETUVIAMS leidžiami Tėvų Jėzuitų kas mėnesį išskyrus liepos mėn. Redaguoja T. Juozas Vaišnys, S. J. Administratorius Petras Kleinotas, S. J. Redakcijos ir Adm. adresas: 5541 S. Paulina St., Chicago 36, Ul. Telefonas: HEmlock 4-1677. Metinės prenumeratos kaina 1 dol. Atskiras numeris 10 centų.

VISUOTINOJI APVAIZDA

Ne vienas mūsų yra linkęs manyti, jog vienintelė Apvaizdos paskirtis yra rūpintis, kad žmogui netruktų duonos, mėsos, drabužių ir pastogės. Kai kam atrodo, kad Apvaizda yra ne kas kita, kaip maisto ir rūbų begaliniai sandėliai. Dar kai kas mano, kad Apvaizda yra labai galinga, bet akla jėga, kuri ne visada pastebi, ko žmogui reikia ir kada. Tik retas, labai retas pagalvoja, kad Apvaizda yra nuolatinis Dievo rūpestis žmogui, jo dabartimi ir ateitimi, nuolatinis interesas visu žmogui, apimamas viso žmogaus gyvenimo tikslą.

Apvaizdos veikimas ir rūpestis yra grynai teigiamos rūšies. Jai svarbu, kad žmogus augtų kūnu ir siela, kad žmogaus dvasios pasaulyje vyktų nuolat progresuojanti statyba, kad žmogaus sielos galios bręstų ir tobulėtų ir kad žmogus sparčiau ir nuolatiniu žingsniu artintųsi prie savo šventų idealų viršūnių.

Deja, ne visi žmonės supranta tikrąjį Apvaizdos vaidmenį. Ne visi stengiasi pažinti savojo gyvenimo misiją. Daugelis graibosi tamsoje, nerasdami durų į ateities prasmingumą. Ne vienas klaidžioja nevaisinguose dirvonuose, kurie augina usnis ir piktžoles. Visi šitie žmonės nėra nei parengti, nei pasirengę dvasios statybai. Juos pirmiausia reikia gražinti į tiesos kelią, perauklėti tikrųjų vertybių mokykloje ir pagyvinti širdies pulsą giliu noru statyti savo ateitį ant vaisių ir pastovių tiesos pamatų.

O kaip tai padaryti? Ne kiekvienas,

gyvendamas nuolatiniame triukšme ir klaidų pelkėse, užgirsta Apvaizdos švelnų balsą, pastebi dieviškos šviesos į žemę krentančią kibirkštį. Yra ne iš savo kaltės paklydusių, yra klaidoje užsispyrusių. Yra geros valios silpnuolių ir piktos valios milžinų. Ne kiekvienam užtenka švelnaus žodžio, ramaus perspėjimo. Dažnam reikia skaudaus pergyvenimo, kieto ir stipraus smūgio, kad jis sustotų ir susitelkęs rimtai pagalvotų, kur jo klaidos ir šunkeliai vingiuoja. Kartais Apvaizda griebiasi drastiškų priemonių, sudaužydama žemės buities namus, kad žmogus būtų išgelbėtas amžinybei. Ji sudegina žmogaus puikybės tiltus ir pasisekimo valtį paskandina. Ji visą žmogaus turta vėjais paleidžia, kad žmogus ieškotų dvasios vertybių. Ji žmogaus sveikatą paguldo į ligos skausmingą patalą, kad mirtinai serganti siela pasveiktų. Dažnas mūsų, kurį ištiko Apvaizdos Ranka, ašarotomis akimis ir verkiančiu balsu klausia: **Kodėl?** Ir niekas jam atsakymo duoti negali. Bet, žiūrėk, praeina keletas metų, žmogus pradeda įžiūrėti įvykių prasmingumą amžinos ateities perspektyvoje ir su šventu akluoju pradeda melstis: "Viešpatie, Tu man atėmei akis, kad mano siela praregėtų."

Apvaizda veikia į žmogų ir jo gyvenimą įvairiausiais būdais, vedama jį visokiausiais keliais. Mat, ji net bloga moka palenkti į gera, ir iš silpnų ir bailių širdžių išaugina didvyrius. Jai rūpi visas žmogaus asmuo ir visos tame asmenyje

esančios vertybės. Mat, visas žmogus turi būti sveikas. Juk ne retai viena užkrėsta žaizda užnuodija visą žmogaus organizmą. Dažnai viena klaida visą žmogaus gyvenimą pakreipia į šunkelius ir į neišbrendamą neteisybės pelkę.

Tėvynė yra didelė Dievo dovana ir nepaprastos svarbos vertybė. Bet kada žmogus ją pradeda vertinti daugiau negu amžinybę, kada jis pradeda ją perdėti didžiutis, kitus niekindamas, kada meilė tėvynei tampa stabu ir vieninteliu idealu, tada yra pavojus, kad žmogus stato namus ant smėlio, nes žemėje mes neturime amžinai pasiliekančio miesto. Kol stiprusis saugo miestą, ramūs visi miesto gyventojai. Bet jei stipresnis už jį pavergia miestą, jis pasiima visą turtą ir žmones išsivaro į vergiją. Tik netekęs tėvynės žmogus supranta, kokią turtą jam Dievas buvo davęs. Šitas Apvaizdos lėmimas yra pamoka, kad žmogus praregėtų ir suprastų objektyvią tėvynės vertę, kad gyvendamas tautų mišinyje, turėtų progos blaiviau pažiūrėti į gėrio pasiektus laimėjimus ir mokėtų pasisavinti gėrį, išvengdamas blogio įtakos.

Žmogus žmogui yra didelė Dievo dovana ir nepakeičiamas gyvenimo palydovas. Bet žmogus yra ribotas ir nepastovus sutvėrimas. Juo remtis negali, nes jis, kaip ir tu, yra priklausomas aukštesnės jėgos. Daug praeities asmenybių liko nepasiekiamoje praeityje, daug švyturių užgėso ir daug pranašų paklydo.

Nuosavybė yra Dievo dovana, ir turtas yra galinga priemonė gėrio palaikymui. Bet nei nuosavybė nei turtas nėra tikslas savyje. Už tai daugelio nuosavybė vėjas išžarstė, kaip pelenus, kad jie pamatytų, kur tikrasis žmogaus turtas, ir kur ieškoti gėrybių, kurios nebijo ugnies, karo ir tremties.

Vaikai yra Dievo dovana ir laimę nešanti palaima, bet ne visos rankos moka juos auklėti ir ruošti šventai ateičiai. Už tai Apvaizda, norėdama užtikrinti jiems laimingą ir saugią ateitį, pasišaukia juos

pas save, kur nebėra skausmo, ašarų ir suvedžiotųjų. Kiek jaunų žmonių mes palydėjome į kapus, atidavėme į Dievo mylintį prieglobstį, kad jie, būdami arti Dievo širdies, melstųsi už mus ir už pasaulį, kuris labiau reikalingas Dievo malonės ir teisybės negu sprausminių lėktuvų ir atominių bombų.

Sveikata yra didelė Dievo dovana, bet kas iš jos, jei žmogus visą gyvenimą praleidžia tinginiaudamas ir misdamas svetimu prakaitu. Kas iš stipraus kūno, jei jis pavergia sielą, ir žmogų veda nuodėmės pražūtingais šunkeliais. Už tai Apvaizda paguldo tą sveiką ir rūpestingai nupenėtą kūną į ligos patalą ir duoda daug laiko permaštyti savo praeitį ir skausmu bei kančia atsilyginti už nuodėmes, klaidas ir papiktinimus.

Gyvenimas savam krašte yra Dievo dovana. Bet jei žmonės pradeda piautis, rietis, tampa parazitais ir bendros ateities griovikais, tai kartais Apvaizda juos išskirsto į keturis vėjus ne tam, kad jie toliau rietųsi, griautų ir tuktų svetimu krauju, bet kad pamatytų savo akimis ir įsitikintų, jog tiek atskiri žmonės, tiek atskiros tautos gali gyventi kartu ir taikingai ir statyti bendros ir laimingos ateities rūmus. Tremties metai yra mokykla, kur žmogus turi aukšinių progų stebėti jungtinių jėgų bendrą darbą, kur senieji prietarai ir stabai sudūžta ant Naujojo Pasaulio geležinių grindų. Žmogaus prigimtis visur ta pati, ir ne gimtosios žemės pėda yra žmogaus brangiausias turtas, bet širdis, pilna Dievo.

Pasitikėjimas savimi yra Dievo dovana, bet kai žmogus pradeda manyti, kad jam nei kitų žmonių nei Dievo pagalbos bei malonės nebereikia, tada tėviškoji Dievo Apvaizda tokį žmogų apsupa visiško bejėgiškumo skraiste, kad žmogus atgautų pusiausvyrą ir pripažintų savo ribotumą ir visišką priklausomumą nuo aukštesnės jėgos.

Dievo Apvaizda kiekvieną mūsų veda atskiru keliu, rodydama gilios pagarbos

mūsų savitam asmeniui ir mūsų laisvai valiai. Ji yra mums nubrėžusi specialią gyvenimo misiją, kurią žmogus turi suprasti ir priimti didžiadvasiška širdimi. Galingosios Romos Imperijos laikais Romėnai didžiudavosi, kad visi keliai veda į Romą. Ir mūsų keliai, keleliai — Dievo Apvaizdos plane — turėtų vesti į Die-

vo Širdį. Todėl kiekvieną Dievo mostą ir įkvėptą mintį priimkime mylinčioje dvasioje, kiekvieną įvykį vertinkime Apvaizdos šviesoje. Tegul mūsų ausyse nuolat skamba Viešpaties žodžiai: “Tėve, aš nepražudžiau nė vieno iš tų, kuriuos man esi davęs.”

Bruno Markaitis, S. J.

Sveikata ir Krikščionybė

B. Woermueller

Kažkur kažkas yra pasakęs, kad krikščionybė esanti silpnųjų ir sergančiųjų religija. Kad ji pati esanti savotiška liga. Kad žmogus, instinktyviai bijodamas ligos, su nepasitikėjimu žvelgia į krikščionybę; kad visa, kas su ja turi ką nors bendrą, atrodo tartum pakvėpę lignonio kambariu.

Tiesa. Modernioji žmonija serga. Tik ne per krikščionybę ir ne dėl krikščionybės. Kai viduramžiais, masiškai naikindamas žmones, kildavo maras, ir niekas nežinodavo, nuo ko, būdavo manoma, kad šulinius kas nors užnuodijo. Dabar, kai liga yra mūsų pačių blogis, kaltė metama krikščionybei, būk tai ji sarginanti žmones. Tai krikščionybei, kuri visuomet buvo žmonijos gydomasis šaltinis, gyvybės ir sveikatos versmė.

Krikščionybė pati stengiasi būti sveikatos religija, sveikiausia iš visų žmogiškųjų religijų ir filosofijų: “Ateikite pas mane visi, kurie kenčiate, aš jus pagydysiu” (Mato, 11, 28). Mirime ar laidojime, ligoje, kentėjime, kūniškoje ir dvasinėje mažakraujystėje krikščionybė nemato jokio idealo. Liga yra perėjimas iš gyvenimo į mirtį. Bet gyvenimas krikščioniui, tikinčiam į amžinybę, turi nepalyginamai aukštesnę vertę, negu mirtis; netikintieji šitaip gyvenimo vertinti nemoka.

Krikščionis iš visos širdies džiaugiasi savo gyvenimu, kurs jam teikia brangią, niekuomet nebegrišiančią progą apsi-

sprešti ir veikti. Krikščionis džiaugiasi ir meldžiasi su ana šventąja žodžiais: “Mano Dieve, ačiū Tau, kad mane sutvėrei!” Su nemažesniu džiaugsmu jis dėkoja Dievui už jam teikiamą sveikatos dovaną, nes gyventi reiškia būti sveikam, o būti sveikam reiškia gyventi!

Nors sirgimas ir nebūtų gyvybei pavojingas, nors jis ir nesutrumpintų gyvenimo, bet kiekvienu atveju gyvenimą susiaurintų, sumenkintų, nuskurdintų ir nusუსintų. Tuo būdu sirgimas atrodo visiškai beprasmiškas. Tikrumoje, žinoma, nevien sveikųjų gyvenimas turi prasmę, nevien sveikieji gali pasaulyje veikti ir ką nors nuveikti. Ir lignonis gali būti palaima savo aplinkai, dažnai gilesnė ir geresnė, negu sveikasis, jei tik jis tyliai meldžiasi už visus, savo kančias aukoja, jei jis nevien meilės gauti trokšta, bet ir pats jos turi ir duoda kitiems, jei nežūrėdamas savo kančių, yra giedrioje nuotaidoje ir teikia aplinkai herojiško gyvenimo bei gyvenimo supratimo pavyzdį.

Bet vis dėlto liga yra stabdis veiklumui, kuriam esame pašaukti, kuriam turime patraukimo ir esame pasiruošę. Mūsų vidinei pažangai, mūsų kilimui į aukštesnį lygį yra švininis svoris. “Kristaus Sekime” pasakyta: “Tik nedaugeliui per ligą pavyks tapti geresniais”. Aišku, ir lignonis per Dievo malonę gali pasiekti šventumo, arba atrasti kelią į prarastą tikėjimą. Bet lignonio sielai, yra labai sunku tikrai priartėti prie Dievo, Jo artumo-

je augti ir žydėti. Nuovargis, liūdnumas, beviltiškumas jo sielą, daro nevaisingą, trukdo jai tikėti, viltis ir mylėti, sunkina prieiti prie visų gerųjų dieviškųjų dalykų.

Per ligą savasis "aš" per daug prasiikiša į dėmesio centrą, žmogus darosi savanaudiškas, reikalaujantis, nelinksmas, sausas, negeras, nepakenčiamas ir erzlus, netgi piktas, ypatingai, jei liga paliečia ribą tarp kūno ir dvasios, t. y. nervų pasaulį, kurs yra reikšmingas sielos gyvenimui. Liguistas dvasios ir nuotaikos stovis, kaip apkartimas, pesimizmas ar hipochondrija yra panašūs į ilgą naktį, ar lietingas dienas; toks stovis trukdo mūsų gerajam "aš" vystytis ir nešti vaisių. Sielos sveikatai reikalingas kūno bujėjimas ir žydėjimas, nes kūno sveikata padeda sielai gražiai vystytis.

Liga nėra pirminis Dievo tvarinys. Tverimo rytmetyje ji išėjo ne iš Dievo rankų. Ji išlinko į rojų, tartum nuodėmės šešėlis, drauge su rūpesčiu, kančia ir mirtimi. Yra kažkoks amžinas ir paslaptingas ryšys tarp ligos ir nuodėmės. Nors kiekvienam ligoniui negalima pritaikyti dėsnio, kad "jis pats, ar jo tėvai yra nusidėję" (Joh. 9, 3), vis dėlto, labai daug yra tokių, kurių liga yra "nuodėmės paslaptis", tos nuodėmės, kuri, tartum nevykęs atentatas prieš Dievą, krito atgal ant paties žmogaus gyvybės. Taip, kiekvienoje ligoje slypi nuodėmė. Jei ne asmenišką ligonio ar jo tėvų nuodėmę, tai paveldėtoji gimtoji nuodėmė, lyg negyjanti žaizda, lyg įsisenėjusi gangrena, siekianti mus nuo Adomo ir Ievos laikų.

Slaptasis ryšys su nuodėme verčia krikščionį žiūrėti į ligą, kaip į didelį blogį pasaulyje. "Nuo bado, ligos ir karo apsaugok mus, Viešpatie!" gieda krikščionys. Sergančiųjų mes privalome gailėtis, turime juos gelbėti, bet neprivalome jais stebėtis, ar norėti jais pasekti. Sirgti, krikščioniškomis akimis žiūrėti, tikrai nėra nei garbingiau, nei geriau, nei švenčiau ar krikščioniškiau, negu turėti žydinčią sveikatą. Ligoje nėra nieko dieviška. Dėl to mes turime su ja kovoti.

O sveikata yra gėris pilnaja to žodžio prasme; ji yra gimininga Dievui, nes

nuo amžių pradžios Dievas niekuomet nėra buvęs ligoniui. Dieviškajame buvime, jautime ir valioje niekuomet nėra buvę ko nors liguisto ar nesveikatingo. Tuo būdu ir žmoguje sveikata atrodo kaip kokio dieviškoji savybė; dieviškoji jėga, įgavusi gerumo ir valios išraišką.

Tiktai sveikas žmogus atitinka pirmą pradžę Dievo mintį: energingas ir tiesus — ne palinkęs; laisvas, džiaugsmingas kūnu ir dvasia — ne kuprotas ar susisukęs; "status" savo išore ir vidumi. Žmoguje viskas, pradant paslaptinguoju kraujo lašo sąstatu ir baigiant septyniais sakramentais, yra stiprių jėgų ir protinių įrengimų sandara, kad tik jis turėtų ir galėtų išlaikyti kūno ir sielos sveikatą. Ir tai, kas ta prasme žmoguje veikia, yra dieviškoji išmintis ir dieviškoji energija. Įsigilinę į žmogaus prigimtą ir antprigimtą mikrokosmą, patiriame, kaip galingai, tartum balsas, visur yra pasklidęs Dievo imperatyvas: būk sveikas! Neįmanoma šito balso neklausyti, nekreipti į jį dėmesio ar jam priešintis.

Bet tai nėra nei aukščiausias, nei paskiausias Dievo įsakymas, kaip daugeliui atrodo. Dažnas savo sveikatą laiko absoliučia vertybe, net absoliučiu turtu šiame pasaulyje, ir ne tik šventai ją saugo, kaip dera saugoti tą brangią Dievo dovaną, bet susikuria tikrą sveikatos kultą, iškelia ją ant altoriaus, kaip kokį stabą, ir žiūri į ją su baime; visą savo aplinką priversdamas jai tarnauti; visi ir visų interesai, netgi Dievo įsakymai turi būti jai aukojami.

Krikščionis turi šventai rūpintis savo sveikata, bet nesudievinti jos. Sveikatos naudai jis turi mokėti daug ko atsisądėti, bet, jeigu tokia būtų Dievo valia, jis ir pačią savo sveikatą turi mokėti Jam paaukoti. Moteris, dėl motinystės savo gyvybę statanti į pavojų, vyras, atiduodamas savo sveikatą dėl tėvynės, gydytojas, naikinas savo sveikatą dėl savo ligonių, slaugė, nepaisanti pavojaus užsikrėsti — visi jie nėra neklusnūs Dievui, nėra Jam nedėkingi už suteiktą sveikatos dovaną, tik įrodo Jam aukštesnio laipsnio klusnumą ir pareiškia aukščiausio laipsnio dėkingumą, iš meilės atgal atiduodami Jo duotąją sveikatą ir gyvybę.

Tačiau, neminint tokių atvejų, Viešpaties noras visur ir visada yra: nesirk! pasveik! visuomet būk sveikas! Yra nekrikščioniška kenkti savo sveikatai, be saiko vartojant dalykus, kurie, saikingai panaudoti, daro gera ir kūnui ir sielai. Negalima viena Dievo dovana griauti kitos. Yra nekrikščioniška iš godumo, garbės troškimo ar kitokių aistrų griauti savo sveikatą persidirbant, arba kenkti jai, pasiduodant pavydui, pykčiui, begaliniam rūpesčiui ir liūdnumui.

Kūnui, kurs yra sielos brolis, ir tuo būdu vertingas bei mielas, krikščionis turi duoti visa, kas jam priklauso: saulė, grynas oras, tyras vanduo, miegas, duona ir visa kita, kas jam daro gera. Dažnai kūnas savo smagų sveikatingumą perduoda sielai. Nors truputį perdėtas, bet vis dėlto charakteringas yra grafo Coudenhove - Kalergi išsireiškimai, kad vieną sykį sveikoji rasė turės pajusti disharmoniją tarp kūno sveikatos ir dvasios sunykimo, ir dėti visas pastangas dvasiai atgaivinti.

Vien iš kūno sveikatos savaime neatiras nei sveika pasaulėžiūra, nei nauja, sveika etika, nei nauja, sveika kultūra, nors sąžiningai ir energingai prižiūrima sveikata ir išeina į gera tiek atskirų individų, tiek ištisų generacijų dvasios bei sielos vystymuisi. Tačiau milžinas, iš kurio trykšte trykšta kūno sveikata, gali būti suskurdęs, pasigailėjimo vertas žmogus, jei serga jo dvasia. Nervų ligų gydytojai gerai pažįsta atvejus, kai fiziniai sveikų žmonių sielos esti nusilpnintos, sužalotos ar užnuodytos pykčio, garbės troškimo, didybės manijos ar menkavertystės jausmų, isteriškų nuotaikų, ištižėliško beribio juslingumo arba liūdnumo, pesimizmo ir hipochondrijos. Mūsų pareiga prieš save ir prieš Dievą yra kovoti su šiomis blogybėmis iš visų jėgų.

Dievo liepimas tapti sveiku ypatingai svarbus yra dvasios ir sielos gyvenimui. Per rimtas pastangas ir savęs sudisciplinavimą mes turime laimėti sveiką dvasinę gyvenimą su sveika fantazija, sveikais sprendimais, sveika pasaulėžiūra, sveiku charakteriu, sveikais siekimais, sveikais instinktais ir jausmais. Dėl to mes ne tik kūnui turime atiduoti tai, kas jam

priklauso, bet ir sielai duoti to, ko jai reikia: duokime ir sielai šviesos, saulės, šviežio vėjo, jūrų oro ir kalnų aukštybių! Duokime ir sielai džiaugsmo, pasitenkinimo, ramybės ir užsiėmimo per darbą, reikalavimų paprastumą, per gerus norus kitų atžvilgiu ir kitokias gyvenimiškas priemones.

Viena tikriausių, stačiai, pati tikroji priemonė, garantuojanti sielos sveikatą, yra religija. Bet ir į žmogaus religinį gyvenimą gali įsiveisti ligos: fantazijavimas, svajingumas, bailumas ar skrupulingumas. Krikščionis privalo įleisti tyro oro į savo religinį gyvenimą ir energingai, griežtai pasipriešinti visoms minėtoms negerovėms; dėl savo dvasinio stovio jis dažniausiai būna pats kaltas prieš Išganytoją ir Sutvėrėją, kurio dovanas ir malones per savo liguistą religingumą yra padaręs visiškai bereikšmėmis.

Mūsų krikščioniškoji religija, kai jos šitokie nukrypimai nepaliečia, yra žmoniškai tikra aukštumų oro gydykla. Evangelijos, ypatingai "Pamokslas nuo Kalno", yra seniausioji sielos "dieta". Iš Kristaus sklido paslaptinga gydomoji jėga kūnui ir sielai, sakytum, be Jo pastangų ir noro. "Kai tik žmonės Jį pažindavo, iš visos apylinkės sugabendavo pas Jį ligonis, prašydami leisti jiems prisiliesti nors Jo rūbo krašto. Ir visi, kurie Jo prisiliesdavo, pasveikdavo" (Mato, 14, 36). Krikščionybės paskirtis yra tęsti Kristaus darbus pasaulyje, gydyti pasaulį taip, kaip Jis gydė. Kiek tik tai yra įmanoma dėl gimtosios nuodėmės pasekmių, krikščionis turi būti ypatingai sveikas — pats sveikiausias žmogus. Kiek žmonių žymiai mažiau kentėtų kūnu ir siela, dvasia ir krauju, jei tik geriau mokėtų naudotis Dievo malonės gydančiąja jėga ir krikščioniškosios saviuklos menu. Kaip daug žmonių būtų sveikesni, jei tik jie būtų geresni krikščionys!

Pasveikę ligonys yra gydytojo garbė ir pasididžiavimas; kūnu ir siela sveiki krikščionys yra geriausi Kristaus apaštalai ir misijonieriai. Į tokius pažvelgę, visi atpažins ir tars: "Mes žinome, kad Jis tikrai yra pasaulio Išganytojas" (Jono, 4, 42).

Tikrasis Perlas

Mielasis Vincai,

Daug sunkiau yra neprityrusiam žmogui atskirti tikrą perlą nuo netikrųjų, negu Kristaus įsteigtąją Bažnyčią nuo žmonių prasimanytųjų. Ir štai kodėl:

Kristus yra tikras Dievas. Dėl to Jis negali nei pats klysti, nei kitų klaidinti. Nė kiek nesvyruodamas, Jis pasakė kuršias savo Bažnyčią ir ta tversianti šimtmečių šimtmečius, iki pasaulio pabaigos. Iš tų dviejų tiesų neišvengiamai plaukia trečioji: šiandieną turi būti gyva pasaulyje Kristaus įkurtoji Bažnyčia.

Prisiminkime dar viena. Kristus įpareigoja visus įsijungti į savo Bažnyčią, net grasindamas pasmerkti amžinai kančiai neklauzadas užsispyrėlius. Tad Jo Bažnyčia turi būti kiekvienam žmogui lengvai randama.

Kristaus Bažnyčia pirmą kartą viešai pasirodė Sekminių rytą, Šventajai Dvasiai nužengus į apaštalus. Jos pradžia buvo tokia triukšminga, kad ją pastebėjo tūkstančiai Jeruzalės gyventojų ir jos svečių. Tą dieną, po pirmojo Petro pamokslu, priimta "apie tris tūkstančius sielų" (Apd. 2, 41). Tą dieną gimė viena, o ne šimtai "bažnyčių". Jau vien dėl to daugybė krikščioniškųjų bendruomenių šiandieną besiginančių, kad jos esančios Kristaus bažnyčios, švelniai tariant, labai klysta. Nė viena jų neprasidėjo pirmųjų Sekminių rytą. Ką žinojo pasaulis apie visokių atspalvių metodistus, mormonus, išganymo armiją ir kitus, per 1700 metų? Ką žinojo pasaulis apie baptistus, kvakerius, universalistus prieš tūkstantis šešisdešimtmetus? Kur buvo episkopai, kalvinai, unitarai, kongregacionalistai prieš 15 šimtmetį? Kam buvo žinomi liuteronai, reformatai ir presbiteronai prieš tūkstantis penkisdešimtmetus? Per pusantro tūkstančio metų pasauliui buvo žinoma tik viena paties Kristaus įkurtoji Bažnyčia, ir ta

buvo Romos Katalikų Bažnyčia. Tiesa, visais laikais buvo ir grupelės atskilėlių. Kai kurios jų gyvavo net po keletą šimtų metų. Tačiau niekas nedrįso tada tvirtinti, kad Romos Bažnyčia nebūtų Kristaus įkurtoji. Nė viena tų atskilusių grupių nepasitraukė iš Romos Bažnyčios savo noru. Visos buvo atskirtos, išmestos arba ekskomunikuotos.

Neretai įvairių sektų atstovai, pateisindami jų atsiradimą ir veikimą, sako Katalikų Bažnyčią šimtmečių eigoje išsigimus, iškreipus tikrąją Kristaus mokslą, o jos vėl atstatę grynąją Evangeliją. Taip kalbėdami, jie nė nepastebi piauną šaką, ant kurios patys nori sėdėti. Juk taip jie paneigia Kristaus dievybę. Jie pamiršta, kad Kristus Dievas prižadėjo būti su savo Bažnyčia "per visas dienas, iki pasaulio pabaigai", kad todėl jos "nė pragaro vartai nenugalės". Pamiršta, kad Kristaus Bažnyčiai atsiūsta "tiesos Dvasia, kuri primins ir išmokys visko, ką Jis yra apreiškęs" (Jo. 14, 26). Jei tad Kristus įkurtoji Bažnyčia išsigimė, jei iškrypo iš apreiškstosios tiesos, tai pats Išganytojas suklydo arba Jis nesilaikė savo žodžio, apsaugoti ją nuo klaidų. Tuo atveju Jis būtų pasaulį prigavęs ir todėl negalėtų būti laikomas Dievu. Bet tada nei Katalikų Bažnyčia, nei nė viena kita Kristumi besiremianti bendruomenė neturėtų dieviško autoriteto ir mums būtų bevertės.

Nors tai ir ne tiesa, bet prileiskime minutėlei, kad liuteronai būtų atstatę pirmąją grynąją Evangeliją. Tuojuo kyla klausimas, kuri liuteronų šaka tai padarė? Juk jų šiandien yra virš 20 sektų. Jos savo tarpe irgi ginčijasi ir kovoja ir kiekviena jų tvirtina geriausiai suprantanti Kristaus Evangeliją. Presbiteronų ir baptistų yra po 15 sektų; metodistų 17. Paminiu čia tik pačias didžiausias grupes. Tad kuri jų turi visą, nesugadintą Kristaus tiesą? Ne, Vincai, kaip tik ta įvai-

rių krikščioniškųjų sektų daugybė ir jų kivirčiai yra aiškus ženklas, kad jos nėra Kristaus Bažnyčios. Negi gali Kristus nesutikti pats su savimi? Pats sau prieštarauti? Pats save naikinti? Negi gali dieviškoji išmintis vienos sektos lūpomis skelbti vieną tiesą, kitos — ją paneigti?

Vienas lietuvių nekatalikų religinis laikraštėlis tą daugybę sektų taip pateisina: įvairumas, girdi, esąs didelio krikščionybės vaisingumo, laisvės ir tolerantingumo požymis, todėl geras dalykas. Jei tai tiesa, tai kodėl rimčiausi nekatalikiškųjų bendruomenių vyrai ir meldžiasiai ir uoliai darbuojasi kaip nors tą susiskaldymą panaikinti, kaip nors susijungti į vieną kūną? Juk ir šiemet tam tikslui buvo sušauktas tarptautinis krikščioniškųjų bažnyčių suvažiavimas Švedijoje. Kodėl jau šv. Povilas maldavo korintiečius nesiskaldyti į partijas ir grupes (1 Kor. 1, 10)? Todėl kad Kristus, anot jo, negali būti padalintas. Todėl, kad nė šėtono karalystė negalėtų gyvuoti, jei būtų pasidalijusi, taip Išganytojas liudija. Ar ne glaudžiausias vienybės Kristus meldė Tėvą savo sekėjams, po paskutinės vakarienės, eidamas kentėti ir mirti? “Tėve, kad jie būtų viena, kaip mes esame viena... tobuloje vienybėje” (Jo. 17, 21, 23). Nieko nepadarysi, kas ardo Kristaus Bažnyčios vienybę, kas ją skaldo, tas eina prieš karščiausią dieviškojo Mokytojo širdies troškimą. Tai kaip jis gali dar girtis geriausiai supratęs Jo Evangeliją? Romos Bažnyčia niekada nieko neskaldė ir neskaldo. Ji viena buvo ir yra vienalytė, nepadaloma ir pati su savim nekovojanti bendruomenė. Jau vien dėl to ji turi teisę reikšti rimtų pretenzijų būti Kristaus įsteigtąja.

Pirmesniuose laiškuose išdėsciau Tau, Vincai, svarbiausias ir esmines Kristaus Bažnyčios ypatybes. Jos sudaro Bažnyčios konstituciją, nusako jos pagrindinį tikslą ir organizaciją jam pasiekti. Kadangi Kristus niekam nesuteikė galios savo duotąją konstituciją pakeisti, tad

tenka peržiūrėti krikščionių bendruomenių konstitucijas, jų organizaciją ir darbuotę ir pamatysite, kuri iš jų tebesitvarko ir tebeveikia pagal Išganytojo palikta santvarką.

Pirmasis Kristaus Bažnyčios konstitucijos punktas yra tas, kad ji privalo būti **AUTORITETINGAI MOKANČIOJI BAŽNYČIA**. “Kaip mane Tėvas siuntė, taip ir aš jus siunčiu... Kas jus priima, tas mane priima, kas priima mane, tas priima tą, kurs yra mane siuntęs”. “Kas įtikės ir pasikrikštys, bus išganytas. Kas netikės... bus pasmerkta”. Kas tiki Kristų esant Dievą, turi sutikti, jog šitais žodžiais Jis suteikia savo dieviškosios misijos autoritetą apaštalamis ir jų įpėdiniais. Išskyrus Romos Katalikų Bažnyčią, šiandieną nėra nė vienos kitos krikščionių bendruomenės drįstančios savintis šitokią dievišką autoritetą savo skelbiamai Evangelijai ir grasinti amžinu pasmerkimu neklaužadoms užsišpyrėliams. Vienos jų gavo savo autoritetą iš karalių, kitos iš parlamentų, trečios sakosi gavę iš tikinčiųjų bendruomenės, kitos vėl šaukiasi privataus apreiškimo. Kristaus įkurtajai religijai tokio autoriteto nepakanka. Kas nori kalbėti Dievo vardu, tas turi įrodyti savo dieviškus įgaliojimus. Tokius šiandieną turi tik Romos Katalikų Bažnyčia.

Kuri protestantų sekta drįsta šiandien skelbti, jog nesutinkantieji su jos mokomomis tiesomis bus amžinai pasmerkti? Kuri jų uždeda savo nariams būtinai privalomas tikėti dogmas? Jos ir to žodžio “dogma” kratosi tartum mirtinos bacilos ir didžiuojasi nevaržančios savo narių “sustingusiomis dogmomis”. Kaip tik todėl, kad protestantų nariai jaučiasi galį kiekvienas aiškinti savo tikėjimo išpažinimą, kaip kas išmano, jie suskilo ir tebesiskaldo į sektų sektas. Nė jų visuotiniai suvažiavimai nesisavina dieviško mokojo autoriteto. Suvažiavimų dalyviai, grįžę namo, gali nesilaikyti daugumos nutarimų. Ką viena pusė tiki, kita gali atmesti. Juk neseniai rašė laik-

raščiai, kad Anglikonų bažnyčios sprendimas moterystės reikaluose buvo visos eilės jų pačių vyskupų pasmerktas.

Ar nebūtų keista, kad tokios nedieviškos įstaigos, kaip pvz. Anglijos parlamentas galėtų teikti savo tautinei bažnyčiai dievišką autoritetą? Juk tame parlamente sėdi ir žydų, ir ateistų, ir pagoniškų religijų atstovai. Kaip toks parlamentas galėtų girtis geriausiai suprantas Kristaus Evangelijos mintį?

Kristaus Bažnyčiai dieviškojo Kūrėjo įsakyta skelbti Jo tiesą neiškreiptą ir nepakeistą. Ką daro protestantiškosios bažnyčios? Pvz. Liuteris mokė, jog tik tikėjimas svarbu. Gyvenimas, darbai neturi reikšmės. "Nusidėk kiek tik nori, tik tvirtai tikėk". Šiandieną net liuteronai jau moko, esą galima tikėti ką nori, jei tik dorai gyvensi. Tai visada sako įvairiausių sektų ir eiliniai nariai ir net jų ministerial, kilus ginčams, kuris tikėjimas tikras. Dar vienas dalykas rodo, kad protestantai nėra įsitikinę, jog Kristaus mokslas negali būti pakeičiamas. Jie renkia įvairių sektų bendrus suvažiavimus ir juose svarsto, kaip suderinti savo tikėjimus, kad galėtų susijungti į vieną bažnyčią. Kitaip sakant, ieško kompromisų! Jie pyksta ant Katalikų Bažnyčios, kad ta jų susirinkimuose nedalyvauja ir į jokių kompromisus neišleidžia. Ji esanti išdidi, arogantė, užsispyrėlė. Kurioje šv. Rašto vietoje jie randa, kad reikalui esant galima daryti kompromisai Kristaus Evangelijos sąskaiton? Ar nerašo šv. Povilas nė iš dangaus nužengusio angelo neklausyti, jei tas imtų skelbti kitokią Evangeliją, negu Kristaus atneštąją? (Gal. 1, 8). Jau pats faktas, kad jie tiki į kompromisus yra įrodymas, jog nėra tikri savo mokslo dieviškumu ir neklaidingumu. O jei kuri, neva, apreikštoji religija negali mums įrodyti, kad jos skelbiamos tiesos yra tikrai dieviškos ir todėl nesikeičiančios ir neklaidingos, tai nė vienam nėra jokios pareigos jas priimti.

Kristaus Bažnyčia privalo mokyti visas tautas. Katalikų Bažnyčia tai darė

nuo pat pirmosios savo gyvavimo dienos iki mūsų laikų. Protestantų bažnyčios, atsiradusios pusantro tūkstančio metų vėliau, ilgą laiką pasitenkino savo tautomis, buvo grynai tautinės bažnyčios. Tik jų valdžioms užėmus naujus kraštus ir pradėjus kurti kolonijas, su kolonistais vyko ir jų ministerial, o šiandieną jau plačiai darbuojasi ir pagonių tarpe. Bet Kristaus įsakymas skelbti Evangeliją visam sutvėrimui ne šiandien ir ne 18 šimtmečiuje teisigaliojo. Jis galiojo ir buvo vykdomas nuo pirmųjų Sekminių dienos, šv. Petro vadovaujamos, Romos Katalikų Bažnyčios.

Iš tos trumputės apžvalgos matome, Vincai, kad tik Romos Katalikų Bažnyčioje mūsų laikais randame pirmą ir esminį Kristaus paliktos konstitucijos punktą: gyvą ir dievišką autoritetą sustiprintą mokačią Bažnyčią. Apie kitus Kristaus konstitucijos punktus parašysiu kitame laiške.

Tuo tarpu lik sveikas!

J. Kidykas, S. J.

K e n č i a n t i L i e t u v a

RELIGINĖ VAIKO RAIDA

I. Pirmieji žingsniai

Vaikas vystosi fiziškai, dvasiškai, religiškai. Šis vystymasis eina kartu, jei tam yra sąlygos. Yra ne tik vaiko kelias į pasaulį, tai yra dvasinis vystymasis, bet ir vaiko kelias į religiją — religinę raidą. Sunku yra aiškiai nusakyti, kaip šita religinė raida vyksta, kaip kiekvienoje vystymosi fazėje religinis gyvenimas pasireiškia, tačiau šis tas pasakyti galima.

Didelis gaisras prasideda nuo menkos kibirkštelės, ilga kelionė nuo pirmųjų žingsnių. Taip yra ir su vaiko religine raida, religiniu gyvenimu. Juo vaikas mažesnis, juo religinis gyvenimas paprastesnis. Čia tinka lietuviškas priežodis — pagal Jurgį ir kepurė, pagal dvasinį ir fizinį subrendimą ir religija. Ir mažas vaikas linksta prie religijos, turi religinį polinkį, tačiau religinis gyvenimas dar nepasireiškia, nes tos sielos galios, per kurias reiškiasi religija, dar tebėra neišsivysčiusios. Kūdikio santykį su religija galima palyginti su tais Egipto kviečiais, kurie buvo rasti faraonų kapė.

Prieš daug daug metų, laidojant vieną faraoną, į kapą įdėjo ir saujelę kviečių. Kviečiai turėjo galią dygti ir augti, bet tam stigo reikalingų sąlygų: žemės, vandens, oro, šviesos. Kai kapas buvo atrastas ir kviečiai pateko į purią, drėgną žemę, po kiek laiko sudygo ir ėmė augti. Taip yra ir su vaiko religine raida. Religinis gyvenimas ima reikštis tada, kai tam atsiranda tinkamos sąlygos — religinė aplinka ir šioms toks dvasinis subrendimas.

Kaip gimsta vaiko sieloje pirmas religinis aktas, pirmas ryškesnis pajutimas, kad Dievas yra, rodo žemiau duodamas pavyzdys. Kartą mažas vaikutis, kuris jau galėjo šiek tiek kalbėti ir vaikštinėti, išėjo su motina pasivaikščioti. Buvo pavasaris. Saulė švietė paukšteliai čilbėjo, švelnus vėjelis pūtė. Jie atsisėdo pievoje pailsėti. Mažytėmis rankelėmis, pirmą kartą gyvenime, vaikutis skynė žiedus ir nešė motinai, o ši pynė vainiką. Išžiūri vaikutis į pinamą vainiką, į margaspalves gėles ir sako: “Mamyte, o kas padarė gėlytes?” Motina ima vaiką ant rankų ir kalba: “Klausk, aš tau viską pasakysiu. Visas gėlytes, aną ten auksinę saulę, paukštelių ir medžius, visa tai sutvėrė gerasis Dievas. Jis gyvena danguje, yra taip gražus ir geras, kad ir apsaugoti negaliu. Jis tave myli daug labiau, negu aš galiu mylėti.” Tai sakydama motina spaudžia kūdikį prie savo širdies, lyg norėdama parodyti, kaip labai Dievas jį myli. Vaikas jaučia motinos meilę ir per jos meilę jis pajunta Dievo meilę. Vaiko sąmonėje pasirodo Dievo paveikslas. Dievas yra didis ir geras. Jis mane myli. Jis sutvėrė saulę, gėles, paukštelių. Šiuo ar panašiu būdu vaikas padaro pirmuosius žingsnelius į religiją, atsiranda sąmoningesnis ir aiškesnis santykis su Dievu.

Pradžioje vaikas neturėjo jokio supratimo apie Dievą. Panašiai jis nesuprato kas yra durys, šaukštas, duona. Girdėdamas jų vardus ir vartodamas pačius daiktus, vaikas vis ryškiau pradeda atskirti kas yra pienas, šaukštas, duona. Panašiu keliu eina ir prie Dievo supratimo. Vaikas nuolatos girdi Dievo vardą tariant, girdi kalbas apie Dievą, mato meldžiantis motiną ir kitus artimuosius asmenis, stebi kaip jie atlieka kitas religines pareigas, ir kažkaip savaime pats išitraukia į religinę sferą. Dievo sąvokai išryškėti daug padeda vaiko malda. Dar negalintis kalbėti, motinos padedamas, vaikas išmoka “labas vakaras” ir “labas rytas” Dievuliui pasakyti. Jis kelia į vir-

šų rankutes, o motina taria žodžius. Pradėjus kalbėti, vaikas kalba trumpas ryto ir vakaro maldeles. Jo sąmonėje vis labiau ryškėja mintis: yra kažkas, kas klauso vaiko žodžių, kam reikia melstis, dėkoti.

Religines idėjas, tegu netobulas ir nepilnas, vaikas susidaro ir iš religinių paveikslų. Motinos pamokomas vaikas sužino, kad čia yra Vaikelis Jėzus, ten Jo Motina Marija, Angelas Sargas. Motina ne tik paaiškina, ką reiškia paveikslai, bet ir atsako į vaiko klausimus.

Vaikas patiria iš savo tėvų meilės, globos, pagelbos. Gerumą ir meilę, gaunamą iš tėvų, jis perkelia į Dievą. Gerąsias tėvų ypatybes jis priskiria Dievui. Ir pats Dievas įgauna žmogiškąjį pavidalą. Dievo, kaip dvasios, vaikas negali suprasti. Vaiko Dievas dažniausiai turi kilnaus, galingo žmogaus išvaizdą.

Dar pirmoje vaikystėje (iki 3 m. amžiaus), padedamas religinės aplinkos, vaikas sukuria savotišką religinį pasaulį, kuriame centrinę vietą užima Dievas. Jo Dievo supratimas esminiai yra teisingas. Dievas daugiau gali negu bet kuris žmogus. Jis gerus myli, o piktus baudžia. Geruosius priims į dangų. Dievas duoda vaikams tėvus ir Angelą Sargą. Jis mato, ką mes darome. Dievas sutvėrė („padarė“) visus daiktus. Tinkamai pamokomas ir auklėjamas, šio meto vaikas Dievą laiko aukščiausią, galingiausią, teisingiausią ir geriausią Būtybę. Šalia Dievo mažo vaiko religiniame pasauly žymią vietą užima Vaikelis Jėzus, Dievo Motina Marija, Angelas Sargas.

Mažas vaikas yra jausminė būtybė. Toks jis yra ir savo religiniame pasauly. Jo religijoje yra daugiau pasitikėjimo negu tikėjimo, daugiau širdies negu proto ir valios. Jis tiki noriai ir neabejoja. Dievą priima kaip savaime suprantamą dalyką, Jį myli ir Jam meldžiasi. Melstis noras pasireiškia labai anksti. Jis išplaukia iš vaiko religinio polinkio.

G. šeimoje yra dvi mergaitės, viena 6, kita 4 metų. Jų broliukas tėra 2 m. „Jis

viską supranta, bet dar nekalba“, sako motina. Kiekvieną vakarą, kai mergaitės meldžiasi, ir jis prisideda prie jų: palieka motiną, žaislus, klaupiasi šalia seserų, gražiai sudeda rankutes, atidžiai, seka žodžius iki maldos baigiasi. „Keletą kartų aš bandžiau sukliudyti, neleisti“, sako ponija G., „bet jis ima verkti, bėga prie seserų ir prie jų klaupiasi.“ Šito berniuko elgesį būtų sunku išaiškinti tik noru pamėgdžioti, daryti tai, ką kiti vaikai daro. Greičiausiai jis nujaučia, kad seserys daro svarbų darbą, kalbasi su Dievu, prie ko ir jis nori prisidėti.

Mažo vaiko religinis pasaulis dar nėra atskirtas nuo šiaip pasaulio. Tiesa, Dievas gyvena danguje, bet ir pats dangus esminiai nesiskiria nuo žemės, tik gal sunkiau pasiekiamas. Ir danguje panaši tvarka, kaip šeimoje. Trijų ir pusės metų mergytė dažnai girdi Dievo ir Jėzaus vardus tariant. Kartą ji klausia tėvų: „Kur gyvena Dievulis ir Jėzus?“ — „Danguje“, atsako motina. „O kaip gerai“, sušunka mažoji smalsuolė, „kuria nors dieną eisime Jų aplankyti“.

Mažas vaikas, Dievą išivaizduodamas žmogaus pavidalu, Jam teikia kai kurių žmogiškų ypatybių. Ir Dievas panašiai klauso ir girdi, kaip ir kiekvienas žmogus. Trijų m. Onytė kartu su motina užėina į bažnyčią. Čia ji pastebi tyliai besimeldžiančią moterį. „Mama“, klausia ji, „ką daro ši moteris?“ — „Ji meldžiasi“, atsako motina. „Ar galima ir tyliai melstis? Ar Dievulis tada girdi?“ — „Taip, Jis girdi ir visai tyliai kalbamas maldas“, tvirtina motina. Mažoji Onytė ligi to meto visados meldėsi balsiai ir manė, kad taip darant Dievulis geriau girdi.

Ankstyboje vaikystėje religinis vaiko pasaulis paprastas ir nesudėtingas. Šio meto vaikas gali Dievą mylėti ir jausti, kad ir Dievas jį myli. Jis gali kalbėti trumpas maldeles, dalyvauti trumpose pamaldėlose, išgyti kai kurių religinių įpročių, išgyventi švenčių prasnę, padaryti gerų darbų dėl Dievo.

Jo elgesys tvarkomas vyresniųjų nurodymais. Tai gera, daryk, tai bloga, nedaryk. Nuostabu, kaip anksti vaikas nujaučia, kas gera ir kas bloga. Jau 18 mėn. vaikas gėdinasi, jei prišlapina grindis. 21 mėn. amžiaus nujaučia, kam suaugę pritaris ir kam nepritaris. Būdamas 2 m. supranta, ką reiškia “geras vaikas” ir ką reiškia “blogas vaikas”. Apie trečiuosius metus vaikas noriai meldžiasi: “Dieve, padaryk mane geru vaiku”.

2. Antrojoje vaikystėje

Nuo trečiųjų amžiaus metų prasideda nauja vystymosi fazė, kuri tęsiasi iki 7-ųjų m. Vaiko dvasinis pasaulis diena iš dienos, metai iš metų kinta. Tai klausimų amžius, nepaprasto aktyvumo ir gyvumo dienos, kada stipriau pabunda protas, išsiplečia patirtis ne tik fizinėj aplinkoj, bet ir religinėje srity.

Moralinis gyvenimas tebesiremia tėvų, vyresniųjų autoritetu. Ką jie laiko geru ir doru, panašiai sprendžia ir vaikas. Vis dėlto Dievas, Jo autoritetas vis dažniau ima reikštis dorinėj srity. Dievas nori, kad jis klausytų tėvų, nemeluotų, gražiai elgtųsi. Pabunda sąžinė ir priekaišioja kiekvieną blogą darbą. Prisiminimas blogo elgesio vaiką slegia. Supranta, kad už blogą darbą laukia bausmė.

Kad Dievas yra visur ir viską mato, šio amžiaus vaikui yra sunku suprasti. Jis į tai tiki, nes taip sako vyresnieji, tačiau Dievo visko matymas suprantamas gan žmogiškai. Trijų m. Gertrūdai atrodo, kad Dievui lengviausiai matyti per stiklą, per stiklines duris ir langą, nors jį neprieštarauja, kai broliukas teigia, jog Dievas mato per sienas ir akmenis.

Nors antrojoj vaikystėje vaikas Dievą laiko galingiausią, išmintingiausią Būtybę, bet Jo nebijo. Ketvirtų m. Petriukas baigia vakaro maldas ir klausia motinos, ar jis gališ pasakyti Dievui, jog turi naujų kareivėlių. Gavęs pritarimą, pilnas džiaugsmo sušunka: “Gerasis Dieve, aš turiu daug naujų kareivėlių. Juos

man dovanojo dėdė.” Kai jis buvo 5 m., tėvams einant į bažnyčią, tarė: “Sveikinimai mielajam Dievui”.

Vaikas tarp 3-6 m. amžiaus dar nesupranta, ką reiškia mirti arba būti mirusiu. Jam atrodo, kad ir miręs tą patį jaus, kaip ir gyvas. R. Kabisch’as prisimena, ką jis jautė ir kalbėjo, kai dalyvavo vienoje laidotuvėse, būdamas 4 m. “Aš nenorėčiau mirti”, sakiau artimiesiems, “nors ir turėčiau 100 m.” — “Kodėl nenorėtum, Ričardai?” paklausė teta. “Dėl to, kad palaidojus smėlis byrės ant veido.” — “Tave idės ne į žemes, bet į karštą, kuri pridengs gėlės.” — “Taip, bet jų kotai man badys akis”.

Aukščiau minėtam Petriukui buvo didelė problema, kaip gali žmogus mirti ir kartu eiti į dangų. Jis, mat, jau buvo matęs, kad mirusiųjų kūnai kasami į žemę. Tačiau greit surado išeitį: angelai ateina, iškasa mirusiuosius ir juos nuneša į dangų. 5-rių metų vaikas dar nesupranta kas yra siela ir savojo “aš” neskiria nuo kūno. Gyvenimo be kūno jis neįsivaizduoja. Tas pats Petriukas žiūri smalsiai į migdolinius obuolius, pakabinčius Kalėdų eglutėje ir klausia, ar ir danguje jie auga, bet atsidusęs čia pat sako: “Kaip gaila, kad aš ten niekad nebūsiu”. Kai motina aiškina, kad jis nueisias į dangų, nes to prašęs kas vakarą kalbėdamas poterius, pastebi: “Tu manai, kad tai bus tada, kai aš mirsiu? Bet ten tebus tik mano siela, ir aš nieko negausiu.”

3. Trečiojoje vaikystėje

Šiame brendimo tarpsny vaikas pradeda lankyti mokyklą. Apie 7-sius metus pasiekia taip vadinamąjį proto amžių. Jo akiratis paplatėja, patirtis padidėja, protiniai darosi pajėgesnis. Trečiojoje vaikystėje vaikas ruošiasi pirmai išpažinčiai, Komunijai, sutvirtinimui. Jo religinis pasaulis darosi turtingesnis, gauna daugiau religinių žinių. Dalis religinių sąvokų yra sudvasintos. Dievo supratimas pilnesnis ir gilesnis, bet Jam tebe-teikiama kai kurių žmogiškų bruožų. Dar

nedaro aiškaus skirtumo tarp antgamtinio ir gamtinio pasaulių.

Ir dorinėj srity vaikas daro didesnę pažangą. Jis ryškiau skiria, kas yra dora ir nedora. Viena svarbiausių dorinių pareigų laiko klusnumą tėvams. Kas neklauso tėvų, vyresniųjų, tas nusideda Dievui.

Palankiomis aplinkybėmis vaikas pasiekia didelio pamaldumo. Jo pasitikėjimas Dievu didelis, tiesiog neribotas, kokio nebesutinkame vėlyvesniame amžiuje. Dėl Dievo meilės gali atlikti didelių darbų, pakelti sunkių aukų.

Vladimiras Solovjovas (1953-1900), žinomas rusų filosofas, labai anksti išmoko skaityti ir rašyti. Būdamas 6 m., jis jau skaitė Šv. Istoriją ir šventųjų gyvenimus. Jo religingumas ir pamaldumas buvo nepaprastas. Jis išaugo į didžią religinę asmenybę, gilų mistiką. Dar vaiku būdamas, jis darė sunkią atgailą už žmonių nuodėmes. Motina rasdavo jį naktį nusiklojusį ir drebantį šaltame kambary. Kai bandydavo apkloti, sakydavo: "Palik mane, mama. Aš žinau, ką darau".

Šio meto vaikai, jei tam paruošti, noriai dalyvauja liturgijoje, ypač jei gali pasireikšti aktyviai. Jie mėgsta giedoti, Mišioms tarnauti, gėles barstyti, procesijoje dalyvauti, pamaldose būti.

Egocentrizmas ir kiti šio laiko psichiniai bruožai atsispindi religiniame vaikų brendime. Jie mano, kad jei Dievas yra visagalintis ir visažinantis, Jis turįs kiekvieną kartą padėti žmonėms ir parodyti savo galybę.

K. Herwagen'as kalba apie tokį atsitikimą. Kartą jis papasakojęs maždaug 7 m. mokiniams Juozapo egiptiečio istoriją. Kai pasakęs, kad Juozapas, pirkliams parduotas, nors ir maldavęs Dievo pagalbos, bet nebuvęs išklausytas, pasigirdę balsai: "Tai nebuvo gražu iš Dievo pusės". Kai vėliau sužinojo, kaip Juozapas liko išaukštintas, vaikai pakeitė nuomonę ir sakė: "Dabar gerai padarė. Aną

kartą Jis nepadėjo, bet dabar puikiai pagelbėjo."

Manydami, kad visi gamtos įvykiai — giedra arba lietingas oras — yra tiesioginio Dievo išikišimo rezultatas, vaikai pyksta ant Dievo, jei blogas oras sutrukdė išskyla.

Dvi mergaitės, 11 ir 12 m. amžiaus, sugalvojo padaryti gražią ekskursiją dviračiais. Jos jau iš anksto džiaugėsi būsimą pramoga. Bet, kaip tyčia, numatyta dieną nuo pat ryto prasidėjo lietus ir lijo visą dieną. "Aš maniau", rašė vėliau viena tų mergaičių, "kad Dievas tyčia taip padarė. Kadangi buvau pikta, kelias dienas visai nesimeldžiau. Aš mažčiau: jei Dievas nedaro tai, ko aš noriu, kodėlgi aš turėčiau daryti tai, ko Jis nori?"

Buvo pastatytas vaikams toks klausimas: "Kaip manai, ar Dievas turi didelę knygą, kurioje užrašo gerus ir blogus darbus?" 4640 vaikų, nuo 6 iki 8 m. amžiaus, atsakė taip: 36% pasisakė už tai, kad tokią knygą turi ir blogus darbus pažymi, 43% sakė, kad knygos neturi ir mūsų darbų neužrašo, 21% abejojo.

Anksčiau minėtieji pavyzdžiai rodo, kad didelė dalis vaikų trečioje vaikystėje Dievą supranta žmogiškai. Dievas žino mūsų blogus darbus, nes pažymi didelėje knygoje. Paauglys arba jaunuolis jau taip nebegalvoja. Jų Dievo supratimas yra daugiau dvasinis, aukštesnis. Apie paauglį ir jo religinį pasaulį pakalbėsime kitą kartą.

Kun. Dr. J. Gutauskas

Būti minutę ar valandą didvyriu yra daug lengviau, negu tykiame heroizme leisti dieną iš dienos. Tik prisiminkime tą pilką, monotonišką kasdienybę, tą darbą, už kurį niekas nepagirs — didvyriškumą, kuriuo niekas nesusidomės. Kas tą kasdienybę pakelia ir vis tiek pasilieka žmogus, tas tikrai yra herojus.

D o s t o j e v s k i s

PROBLEMŲ PROBLEMA

Mielas Jaunuoli,

Šių metų "Laiškų Lietuviams" antra-me numeryje jaunimui skirtoje anketoje 5-tas ir 6-tas klausimas priminė gal svarbiausią Tavo amžiaus problemą — skais-tybę. Neskaistybė yra jaunuolio priešas nr. 1, prieš kurį Tu turi rimtai ir narsiai kovoti, kartais diena iš dienos, be jokių paliaubų, be jokių taikos sutarčių...

Bet kovoti verta, nebijant nė didžiausiu aukų. Dideli dalykai be aukų nepasiekiami, o skais-tybė yra tikrai didžiausias Tavo turtas ir brangiausias perlas. Užtat ir priešų tiek yra. Jie visi stengiasi tą perlą pagrobti, tą Tavo turtą išplėšti. Nėra reikalo apie tuos priešus daug kalbėti, Tau jie perdaug gerai žinomi. Yra žinomi, bet gal ne visai gerai pažįs-mi, nes labai klastingi. Tu juos dažnai sutinki ten, kur visai nesitikėjai. Kartais nuo vieno priešo bėgi į saugesnę vietelę ir štai ten užtinki kitą, dar pavojingesnį!

Taigi, visuomet turi budėti, visuomet turi būti pasiruošęs sutikti pavojus, bet neturi juose žūti. Kovok iki paskutiniųjų be jokių kompromisų. Toji kova Tau tikrai atneš pergalę. Pralaimėsi tik tada, jei su priešu pradėsi žaisti. Gal jis Tau iš pradžių maloniu draugu pasirodys, bet paskui skaudžiai apvils, sumins, panie-kins, ir kai Tu nusimineš verksi, jis de-moniškai kvatos. Tad jokių nuolaidų, jo-kių beprasmiškų derybų, vienintelė išei-tis — kova.

Kad tų priešų yra daug ir kad jie yra klastingi, Tu gerai žinai. Kad prieš juos reikia kovoti, taip pat yra aišku. Bet, tur būt, norėtum žinoti, kaip kovoti, ko-kius kovos metodus vartoti, kad grei-čiau pergalę pasiektum. Apie tai vieną

kitą žodelį tarti ir yra šio straipsnio tiks-las. Bet pirma gal bus naudinga ir įdomu pažvelgti, ką patys jaunuoliai į tuos klausimus atsakė.

Iš jaunimo laiškų

Tikrai džiugu, kad kai kurie jaunuo-liai labai atvirai į tuos klausimus atsakė. Nekelsime čia viešumon kai kurių labai intymių ir grynai asmeniškų dalykų. Kiekvienas supras, kad yra tokių klau-simų, apie kuriuos galima kalbėti tik "tarp keturių akių". Tie klausimai tada atrodo tikrai kilnūs ir šventi. Bet išvilkti viešumon, jie subanalinami, apnuogina-mi, netenka to orumo ir šventumo, kurs iš tikrųjų juos gaubia. Taigi, čia pasiten-kinsime tik bendresnio pobūdžio minti-mis, kurios bus visiems naudingos.

Įsitikinus, kad tuose laiškuose jaunuo-lių pasisakymai yra tikrai nuoširdūs ir atviri, reikia pripažinti, kad mūsų lietu-viškasis jaunimas yra doresnis ir skais-tesnis už daugelį svetimtaučių. Ypatin-gai šis teigimas tinka, kalbant apie mer-gaites, kurių lietuviškas, gal būt, dar jų mamųčių įdiegtas kuklumas apsaugoja jas nuo daugelio pavojų, į kuriuos daug dažniau įkrinta to paties amžiaus kita-tautės mergaitės. Su berniukais yra kiek blogiau, bet vis dėlto ne taip jau tragiš-ka.

Gal kai kam atrodys keista ir nesu-prantama, jei pasakysim, kad didžiausias pavojus mergaitės dorai gresia apie aš-tuntuosius - dešimtuosius ir apie aštuo-nioliktuosius - dvidešimtuosius amžiaus metus. Žinoma, išimčių yra visur ir vi-suomet, bet vis dėlto ir pačių mergaičių atsakymai į penktąjį anketos klausimą mūsų nuomonę patvirtina. Mažiau pavojų mergaitės skais-tybei yra nuo dvylik-tų - trylik-tų iki šešioliktų - septynioliktų metų. Atrodo, nesunku suprasti, dėl ko taip yra. Juk geriausias mergaitės gink-las prieš skais-tybės priešus ir tvirčiausias dorą apsaugojantis skydas yra jos kuklumas ir drovumas. Kukliausia ir ne-drašiausia mergaitė paprastai būna bren-

dimo amžiuje, kai keičiasi ne tik jos kūnas, bet ir jos psichinis pasaulis.

Mergaitė, būdama 8-10 metų, yra dar vaikas. Ji nepažįsta to švelnaus mergaitiško kuklumo, to jautraus drovumo, kuri pajus tik vėliau, brendimo pradžioje. Jai dar nedaro didelio skirtumo berniukai ir mergaitės. Nors, ji geriau jaučiasi tarp mergaičių, bet visai nesivaržydama, mielai žaidžia ir su berniukais.

Laimė, jei šio amžiaus mergaitės draugės ir draugai yra rimtų ir kilnių šeimų gerai išauklėti vaikai. Tada nė jokių pavojų šiame amžiuje nebus. Jis prabėgs, kaip gražus, nerūpestingas, vaikiškas sapnas. Bet tegul tik pasimaišo koks nors sugedęs berniukas ar prieš laiką per daug "apsišvietusi" mergaitė, tuoj prasiždės visokios slaptos kalbos, nedori ir negražūs žaidimai, ir mergaitės doros pamatai jau bus sugriauti. Šie pirmieji įspūdžiai, nors kitiems gali atrodyti smulkmeniški, mergaitės taip greitai neapleis, ją daugelį metų žiauriai persekios ir neduos ramybės. Štai panašiose aplinkybėse buvusios mergaitės pasisakymas:

"Būdama aštuonerių metų amžiaus ir girdėdama iš tarnaičių bei kitų paaugusių mergaičių visokių nešvarių kalbų, išmokau negražiai su savimi elgtis. Būdama trylikos metų, šio įpročio nusikračiau, nes gimnazijos aplinka atitraukė dėmesį kitur. Bet valia liko pažeista ir pagundos prieš skaistybę atrodė neįmanomos nugalėti, ypač nuo aštuonioliktųjų iki dvidešimt pirmųjų metų. Atrodė, kad nešvarios mintys niekuomet neišeis iš galvos. Nustojau ieškoti gėrio (nors bandžiau daug melstis), bet buvau susirūpinusi savo vidujine tamsa. Pati likau savo minčių centru, nes įsibėgėjusių neskaisčių vaizdų nepajėgiau atsisakyti. Mačiau, kaip baisu gyventi, jei neturi tvirto atamos taško tikėjime. Dabar esu dvidešimt trijų metų ir pradėdau geriau suprasti, kaip išsipainioti iš tų velnio žabangų. Kartais lyg vėl pradėdau vilties nustoti, bet ji tuoj vėl grįžta ir stengiuosi niekad jos neprarasti."

Kita jauna moteris štai ką rašo:

"Esu jau ištekėjusi 26 metų moteris, bet visai puikiai prisimenu savo jaunystę. Man esant septynerių ar aštuonerių metų, už mane žymiai vyresnis piemuo negražiai su manim pasielgė. Supratau, kad tai buvo negeras darbas, bet tylėjau, niekam nesakiau. Eidama pirmos išpažinties, pasisakiau kunigui, kaip mokėdama paaiškinau, bet iki dabar dar vis man baisu, ar mano išpažintis nebuvo šventvagiška. Būdama 23 metų, vėl kunigui tai papasakoju. Liepė daugiau apie tai negalvoti, bet vis dėlto iki dabar mane sąžinė kankina. Būdama trylikos - penkiolikos metų, buvau kankinama įvairių minčių, dažnai galvodavau apie kitos lyties asmenis. Kartais ir klaidų viena padarydavau, bet su tuo smarkiai kovojau ir pasisekė visas pagundas nugalėti."

Taip, nesvarbu, kas atsitiktų, reikia nenusiminti, nenustoti vilties, bet rimtai kovoti, ieškoti pagalbos maldoje, dažnai eiti sakramentų, ypač atvirai atlikti išpažintį. Bet vieną kartą viską gerai išpažinus, nereikia apie tai daugiau galvoti. Jeigu vėliau ir atrodytų, kad gal ką nors negerai išpažintyje pasakei, būk rami ir tų dalykų daugiau išpažintyje nekartok, jei savo tuometinėje išpažintyje stengeisi viską kaip galima geriau pasakyti. Dievas žmogų visados teisia pagal tas žinias ir pagal tą sąžinę, kurią žmogus tada turėjo, kai tą nuodėmę darė. Taip pat ir išpažintis yra gera, kai atliekama pagal tas žinias ir pagal tą sąžinę, kurią žmogus **tada** turėjo, kai išpažintį atliko. Savaime suprantama, kad augant, mokantis ir skaitant knygas, pirmiau turėtos žinios pasipildo, pasikeičia, o drauge su tomis žiniomis pasikeičia ir žmogaus sprendimas apie nuodėmę. Taigi, jei dabar padarysi nuodėmę, būsi teisiamas pagal dabartinę savo sąžinę, pagal dabartinį savo supratimą, bet šis tavo supratimas jokios įtakos neturi į tavo veiksmus bei tavo išpažintis, kai buvai dar vaikas ir kitaip viską supratai.

Išpažintį pakartoti reikia tik tada, kai

ji buvo atlikta blogai, kai **tyčia** buvo paslėpta kokia nors sunki nuodėmė. Bet jeigu tada atlikai išpažinti, stengdamasis ją atlikti kaip galima geriau ir tyčia nieko neslėpei, bet gal vieną kitą dalyką, pagal tada turėtą savo išsilavinimą, netiksliai pasakei, būk tikras, kad tavo išpažintis buvo gera, kad Dievas tas nuodėmes atleido. Todėl dabar abejoti, ar jos yra atleistos, būtų negera, nes lyg ir abejotum Dievo gerumu ir gailestingumu.

Išvados mergaitėms ir tėvams

Aštuonerių metų mergaitė dar yra per daug naivi ir vaikiška, kad pati galėtų galvoti ir suprasti, kaip tų pavojų išsisaugoti. Visa atsakomybė čia tenka tėvams. Jie turi ypatingu būdu rūpintis, kad tokio amžiaus mergaitė draugautų tik su gerais, išauklėtais vaikais. Reikėtų kiek galima stengtis, kad vaikai žaistų suaugusiųjų akivaizdoje, kad vieni nebūtų kokiose nors per daug nuošaliose vietose. Tėvai, ypač motina, turėtų palaipsniui savo vaikus apšviesti, duoti tinkamus atsakymus į jų klausimus, kad vaikai nebūtų priversti tų žinių semtis iš blogų draugų arba iš įtartinos vertės knygų.

Septyniolikos - aštuoniolikos metų mergaitė jau pradeda pamesti tą drovumą ir kuklumą, kurs buvo taip ryškus dvyliktaisiais - šešioliktaisiais metais. Ji pradeda būti laisvesnė, drąsesnė, pradeda dažniau lankyti šokius, visokias kitokias pramogas ir draugauti su jaunuoliais. Pavojų nejučiomis įkristi į pinkles yra labai daug. Tėvų pagalba ir dabar yra būtina reikalinga, bet ir ji pati turi suprasti tuos pavojus ir jų vengti. Reikia vesti nuolatinę kovą prieš savo jausmus, prieš jaunystės lengvapėdiškumą ir daugiau vadovautis protu, nebijoti vyrams pasirodyti griežta. Taip elgdamasi nieko neprarasi, tik daug laimėsi. Gal vyras minutę ir pasižiūrės į lengvutę ore beskraidantią plaštakę, bet jis daug labiau gerbs tylią, darbščią, skaištų medų bekraunantią bitutę.

Šio amžiaus mergaitė neturėtų įsivaizduoti jau viską žinanti ir niekieno pagalbos nebereikalinga. Ji turėtų dažnai klausti patarimų savo motinos arba dvasios vadovo. O geriausia — ir vieno ir antro. Motina kartais gali geriau paaiškinti ir išrišti vienos rūšies problemas, o kunigas — kitos. Kaip jau minėjome, šio amžiaus mergaitė tampa vis drąsesnė, jau neturi tiek jaunatviškos baimės. Šią savo drąsą turi gerai išnaudoti, nebijoti nueiti pas savo auklėtojus, pas dvasios vadovus ir atvirai išsikalbėti visais jų varginančiais klausimais. Iš tokių pasikalbėjimų naudos visuomet bus labai daug, nors iš pradžių ir neatrodytų. Šio amžiaus mergaitė gana lengvai pasiduoda svetimoms įtakoms. Tad yra labai svarbu, su kuo draugausi, su kuo kalbėsiesi, su kuo savo rūpimus klausimus spręsi.

Žodis berniukams

Iki šiol kalbėjome beveik tik apie mergaites. Tai buvo, gal būt, dėl to, kad iš jų gavome daugiau atsakymų į anketos klausimus. Daugelis minčių buvo naudingos ir berniukams. Berniukui daugiausia pavojų yra brendimo amžiuje. Vyresniųjų patarimai jam čia yra labai reikalingi. Bet visa bėda, kad jie ne labai jų ieško ir klauso. Pasiekęs keturioliktuosius - penkioliktuosius metus, jis tampa "mažas revoliucionierius" —viską kritikuoja, nieko nenori klausyti, mano, kad pats viską geriau už kitus žino. Vėliau jis supras, kad klydo. Tik gaila, kad gal tada jau bus tas savo klaidas skaudžiai apverkęs ir daug nuo jų nukentėjęs.

Taigi, jis turėtų stengtis nugalėti savo užsispyrimą, daugiau pasiduoti vyresniųjų vadovybei, klausti jų patarimų, atvirai su jais išsikalbėti. O tėvai ir auklėtojai taip pat turėtų jį suprasti ir jam padėti, nors ir neprašomi. Berniuką laiku reikia supažindinti su jo amžiaus problemomis, kad kilus norui ką nors sužinoti, nereikėtų jam knistis po blogas knygas

ir "šviestis" pas gatvės vaikus. Jeigu jie ir mėgins jam ką nors "išaiškinti", jis galės atsakyti: "Ačiū, jau seniai aš tai sužinojau iš savo tėvelių ir iš savo dviasios vadovo. Tai yra per daug rimti ir šventi dalykai, kad aš galėčiau apie tai juokauti ir su visais kalbėti".

Apie neskaisčias, įkyrias mintis, kuriomis tiek jaunuolių savo laiškuose skundėsi, pakalbėsime kitą kartą.

Juozas Vaišnys, S. J.

MERGAITĖS ELGESYS SU VYRAIS

Ateina laiškų su prašymais, kad būtų ir "Laiškuose Lietuviams" kas nors rašoma apie mandagumo taisykles. Manome, kad toks pageidavimas yra visai teisingas, nes tikrai elgimosi taisyklės padeda išvengti daug klaidų, dėl kurių paskui reikia gailėtis. Taip pat žinant tas taisykles, ir santykiai su kitais bus švelnesni bei malonesni. Yra labai svarbu, ką žmonės apie mus mano ir kaip atsiliepia. Nuo to priklausys, ar būsime kviečiami į jų šventes, pokylius, parengimus, ar norės su mumis draugauti.

Šiame straipsnelyje pakalbėsime, kaip jauna, pasiekusi maždaug šešioliką metų mergaitė turi elgtis su vyriškiais. Tokia mergaitė dažnai yra prancūziškai vadinama "debutante", nes ji, kaip jauna artistė, pradeda žengti pirmus žingsnius pasaulio scenoje. Nuo šių žingsnių priklausys, kaip ji pasirodys, kaip ją publika įvertins. Nuo to gali priklausyti visa jos tolimesnė ateitis.

Mandagumo formos nėra tik kieno nors išsigalvotos, arbitrariškos, bet priklauso nuo religinių ir moralinių žmonių įsitikinimų. Yra dalykų, kurių sveikoji ir geresnioji žmonijos dalis netoleruoja. Kodėl? Gal dėl to, kad kai kurie dalykai neatitinka jos krikščioniškųjų pažiūrų, jos dorovės jausmo ar sveiko

proto reikalavimų. Priminsime keletą taisyklių, kurias mergaitė turėtų žinoti.

1. Netinka, kad mergaitė eitų su vedusiu vyru pietauti į jo namus ar į restoraną, nežinant ar nedalyvaujant jo žmonai.

2. Jeigu sutikai vyriškį su jo žmona ir jis kviečia tave į savo namus arba į kokią ekskursiją, nepriimk to kvietimo. Tokie kvietimai turi eiti per jo žmoną.

3. Niekados nepriimk kvietimo, jei koks vyriškis tave kvies į savo draugo, gero pažįstamo namus. Pakvietimai turi ateiti tiesiog iš šeimininkų, o ne per trečią asmenį. Šeimininkai tau turi būti žinomi.

4. Pakviesta į svečius, niekadoms neimk stipresnių alkoholinių gėrimų, išskiriant gal vyną ir tai labai saikiame kiekyje. Žinoma, žmonės visados ragina ir jaunas mergaites gerti, bet mergaitė visados gudriai ir išmintingai daro, jei atsisako visiškai arba tik šiek tiek siurbtelia.

5. Jokiu būdu nepriimk vyriškio kvietimo ateiti į viešbutį, kur jis būtų apsisojęs. Eiti į viešbučius arba restoranus vienai su vyriškiu yra laikoma didele mergaitės klaida, kurios ji jokiu būdu neturėtų daryti. Išauklėtas vyriškis neturėtų mergaitės vienos kviesti į viešbutį.

6. Netinka, kad mergaitė pasiliktų viena su vyriškiu kambaryje. Jeigu įėjo vyriškis į kambarį ir atrado tave vieną, tai surask kokią priežastį išeiti ir paskui sugrįžk su drauge, ar su sesute, ar su mamyte, ar su koku nors kitu tau artimesniu asmeniu.

7. Jeigu esi svečiuose ir taip atsitiko, kad visi išėjo ir tu pasilikai viena su vyriškiu, turi ir pati tuojau išeiti.

8. Jeigu kalboje kas nors pradeda netaktiškai vartoti dviprasmiškus žodžius, mergaitė turi juos ignoruoti, nekreipti dėmesio, arba, dar geriau, stengtis nejučiomis pakeisti kalbos temą. Jei tas nepadeda, atsiprašyti ir išeiti.

9. Mergaitė turi stengtis nepriimti iš vyriškio brangių dovanų, nors jau būtų-
mei pastebėjusi, kad tas vyriškis tau pa-
sadarė artimas, prielankus ir malonus.
Paprastas dovanas, pvz. saldainius ar
knygas, galima priimti, tik nepriimk
auksinių laikrodžių ar deimantų. Geriau
yra pasilikti sau laisvas rankas.

Visos šitos taisyklės yra visuomenės
priimtos ne dėl to, jog būtų manoma,
kad vyrai nėra verti pasitikėjimo. Visų
pirma reikia pasakyti, kad yra ir tokių
vyrų, kurie tikrai nėra verti pasitikėjimo.
Bet mergaitė taip pat turi stengtis nesu-
daryti įspūdžio, kad ji „medžioja“ vyrus.
Visi laukia iš mergaitės kuklumo.

Ką reikia manyti apie šokių vakarus,
kur vyrai, niekieno mergaitei neprista-
tyti susipažinti, kviečia mergaitę šokti?
Moderniškoje visuomenėje tai vis daž-
niau pasitaiko. Kai kurie aiškina, kad
kokia nors garbinga šeima ar organiza-
cija, kuri tuos šokius rengia, yra lyg ko-
kia nors susipažinimo proga. Pats faktas,
kad esi šituose namuose, rodo, jog visi
yra vienminčiai, savi žmonės, kokiu nors
būdu artimi.

Yra sena taisyklė, kad mergaitė nie-
kadoms nėra pristatoma vyriškiui, išski-
riant, jei tas vyriškis yra koks nors gar-

bingas asmuo. Bet jei šiaip koks nors
vyriškis ateina į svečius, tai motina, įe-
jus dukrai į svečių kambarį, gali pasakyti,
kreipdamasi į svetį: „Tai mano duktė
Birutė“. Jei mergaitė sėdi, tai neturi at-
sistoti, jeigu jai pristato jaunos vyriš-
kius. Bet būtinai turi atsistoti, jeigu yra
pristatoma dvasiškiui ar kokiam nors ki-
tam aukštesniam asmeniui. Mergaitė turi
atsistoti, jeigu į svečių kambarį įeina mo-
teryš, už ją vyresnės amžiumi ar parei-
gomis.

Vyriškis, norėdamas vesti šokti mer-
gaitę, kuri jam niekieno nebuvo pristaty-
ta susipažinti, gali pats save prisistatyti,
pvz. sakydamas, kad jis yra Loyolos Uni-
versiteto studentas, ar inžinierius, ar ad-
vokatas ir panašiai.

Kviesti mergaitę į teatrą, į kiną ar į
kokias nors sporto rungtynes yra visuo-
met vyriškio privilegija ir pareiga. Bet
Amerikos etiketo žinovai leidžia mergai-
tei paskambinti berniukui, su kuriuo
draugauja, kurs ir jos tėvams yra pažis-
tamas: „Juozai, ar negalvoji eiti į teniso
rungtynes? Taip atsitiko, kad mes (ar-
ba aš) turime bilietą ir Tau.“ Berniukas
turėtų stengtis priimti kvietimą ir nueiti
ar automobiliu nuvažiuoti jos paimti ir
drauge į tas rungtynes nuvykti.

J. Venckus, S. J.

Suradau, Ko Ieškojau

Mielas Drauge,

Žinai, ir aš turiu atvirai prisipažinti,
jog kasdieniniai vargai ir rūpesčiai mane
taip pat spaudžia. Todėl Tave pilnai su-
prantu ir atjaučiu, kai rašai:

**“Kasdien dirbu, bėgu, varginuos, rū-
pinuos ir vėl dirbu... Tai nėra nepakelia-
ma, bet viskas atrodo taip beprasmiška.
Nejaugi tai tiktai už būvį, už duonos
kašni? O kad būtų bent aukštesnis tiks-
las, dėl ko būtų verta pavargti. Man at-**

**rodo, tada dar ir daugiau galėčiau paken-
tėti”.**

Aš taip pat dažnai panašiai pagalvoju,
bet gal tik truputį iš kitos pusės. Tu jau-
tiesi kasdieniško beprasmiškumo vargi-
namas. O aš pastebėjau norįs tapti lai-
mingu, bet ilgą laiką niekas manęs nega-
lėjo patenkinti, kol pagaliau... Bet geriau
pradėsiu iš pradžios.

Taigi, ieškodamas pasitenkinimo, nu-
eidavau į kiną, į teatrą ir kitus pasilinks-

minimus. Ten laikas greitai prabėgdavo be rūpesčių. Bet kai aš iš ten išeidavau, sieloje būdavo tuščia. Norėdamas vis dėlto rasti daugiau malonumų, nusipirkau automobilį. Važinėjau visur, kur reikia ir kur nereikia. Iškart atrodė labai malonu, bet po poros savaitių nusibodo, tapo kasdieniška. Pasijutau vaikišku žaidimu norėjęs save patenkinti. Paskui man atėjo mintis: Amerikoje už pinigus viskas galima; gal už juos ir laimę nusipirksiu. Puoliau jų medžioti. Netrukus tapau šykštus, savanaudis, net gėda prisipažinti. O kaip džiaugiuosi dar laiku supratęs, kad už storesnę piniginę širdies laisvę praradau.

Mečiau viską. Kurį laiką buvau visiškai gyvenimu nusivylęs. Nebesitikėjau laimės surasti. Ir taip mane tas nusiminimas prislėgė, jog nebežinau, prie ko jis būtų mane privedęs, jei ne tas išganingas atsitikimas praeito sekmadienio popietį. Sėdėjau savo kambaryje, nežinodamas ką bedaryti, kai staiga mano beklaidžiojančios akys stabtelėjo ties Naujojo Testamento knyga (žinai, tokią pačią, tur būt, ir Tu turi; Vokietijoje visiems jas dalino, kaip Amerikos vyskupų dovaną tremtiniams lietuviams). Taigi, iš nuobodumo atverčiau ją kažkur per vidurį ir ėmiau skaityti:

“Nuo žydų gavau penkis kartus po keturias dešimtis kirčių be vieno; tris kartus buvau rykštėmis plaktas, kartą akmenimis muštas, tris kartus nukentėjau laivo sudužimą, naktį ir dieną buvau jūros gilumoje, dažnai kelionėse upių pavojuose, pavojuose nuo vientaučių, pavojuose nuo galvažudžių, pavojuose nuo pagonių, pavojuose miestuose, pavojuose tyruose, pavojuose jūroje, pavojuose tarp netikrų brolių; varge ir skurde, daugelyje budėjimų, alkyje ir troškime, daugelyje pasninkų, šaltyje ir nuogume; be to, kas kitaip atsitinka, kasdieninis veržimasis prie manęs, rūpestis visomis bažnyčiomis” (2 Kor. 11, 24-28).

Skaitant mano nusistebėjimas augo su kiekviena eilute. Tokie iškentėjimai,

taip dideli... Ir tai tik ant vieno žmogaus pečių. Nejučiomis palyginau juos su savo kasdieniniais vargais, kurie man dabar pasirodė tokie mažičiai. Nenorom susigėdau...

Supratau, kad šv. Povilas (taip jis pats apie savo kentėjimus rašė korintiečiams) turėjo kokį aukštesnį tikslą, kuris jam suteikė jėgų tuos sunkumus kantriai pakelti. Jau ėmiau nujausti, kas tai galėtų būti. Bet, norėdamas pilnai išsiaiškinti, dar tą patį vakarą nuėjau pas pažįstamą kunigą. Jis paklaustas taip man paaiškino:

“Taip, po tokių vargų našta iškentėti nesužlugus, bet dar sieloj sustiprėjus, be aukštų idealų yra neįmanoma. O šv. Povilo širdyje degė pats aukščiausias idealas — meilė Jėzui Kristui. Tu, be abejo, žinai, kad pradžioje Povilas, anksčiau Saulium vadintas, buvo žiaurus krikščionių persekiotojas. Bet Kristus dar visai neseniai buvo leidęs save prikalti prie kryžiaus žmonijos išganymui. Jo kančios išganingą malonę netrukus patyrė ir Saulius. Taigi, tą valandą, kai puolęs nuo žirgo išgirdo: “Sauliau, Sauliau, kam mane persekioji?”, jis suprato klydęs. Tada pajuto, jog Kristus tiesia jam savo rankas, norėdamas jį ištraukti iš nuodėmės.

Na, bet kai skęstantis yra išgelbstimas, jis tampa labai dėkingas savo išgelbėtojiui. Šv. Povilas jautė dar didesnę dėkingumą savo Išganytojui už jo išgelbėjimą nuo amžinos pražūties amžinai laimei. Iš dėkingumo jis ėmė uoliai dirbti dėl Kristaus, mielu noru pakeldamas visus pasitaikančius sunkumus. Visur jis matė daug žmonių, skęstančių nuodėmėse, reikalingų pagalbos. Bet skęstantį išgelbėti galima, tik išokus į vandenį ir kovojant su srove bei bangomis. Nuodėmėse skęstančias sielas Kristus išgelbėjo savo kryžiaus kančia ir mirtimi. Tą darbą tęsdamas šv. Povilas turėjo labai daug vargti ir kentėti. Savo laiške draugui Timotiejui šiais žodžiais jis išreiškė visų

savo vargų ir kančių tikslą:

“Todėl aš pakenčiu visa dėl išrinktųjų, kad ir jie laimėtų išganymą, kurs yra Kristuje Jėzuje, drauge su dangiška garbe” (2 Tim. 2, 10).

Ar nepastebite šiuose žodžiuose šv. Povilo džiaugsmo, net entuziazmo? Juk jis čia rašo su tokiu džiaugsmu, lyg kad būtų radęs užkastus turtus ir norėtų juos su kitais pasidalinti. Taip, šis didis apaštalas surado didžiausius lobius — išganymą ir laimę Kristuje — ir nori juos su kitais pasidalinti, netgi per savo paties kentėjimus.

Matydamas, kad vis daugiau sielų išgelbstima, jis jautė džiaugsmą net tada, kai alko ir jautėsi išsisėmęs kelionėse, ir net tada, kai kūnas buvo aižomas rykštėmis ar pats buvo vedamas mirti už Kristų. Iš tikro, tai buvo jo laimingiausias valandos, nes jis suprato skausme galįs daugiausia sieloms pagelbėti.”

Čia kunigas nutilo, bet iš jo veido išraiškos supratau, kad jis norėjo dar ką svarbaus pasakyti. Gal ieškojo tinkamų žodžių, gal tik mano pritariantį žvilgsnio. Pagaliau prabilo:

“Ir dabar, kaip ir anuomet, yra daug klystančių ir savo klaidose žūstančių žmonių. Jais susirūpinusi pati Dievo Motina, pasirodžiusi Fatimoje, sakė: “Melskitės, labai daug melskitės, aukokitės už nusidėjėlius. Atsiminkite, jog daug sielų eina į pragarą, nes nėra, kas už jas melsųsi ir aukotųsi”.

Laikas ir mums tais nelaimingaisiais susirūpinti. Mes, Kristaus išganyti, privalome iš dėkingumo Jam tas sielas padėti gelbėti, jei ne tiesioginiai apaštalaudami, tai bent savo kasdieninius vargus už jas paaukodami. Tada, kaip ir šv. Povilas, surasime gyvenimo prasmę bei džiaugsmą sunkumuose.”

Tą vakarą grįžau namo giliai susimąstęs. Susipratau klydęs, ieškodamas laimės vien sau. Kaip vos prieš valandą jaučiausi lyg Saulius, nublokštas nuo žirgo

ir aklas, taip dabar man ėmė jau akyse šviesėti ir jaučiausi lyg kieno keliamas už rankos. Pirmą kartą savo gyvenime pajutau nuoširdų dėkingumą savo Išganytojui. Juk tai Jis mane išgelbėjo ir dabar kelia. Nuo šiol ir aš privalau Jam padėti kitus gelbėti.

Ryžaus ir pradėjau. Išoriniai mano gyvenimas nepasikeitė. Dirbu, ką ir iki šiol dirbau. Pasitaiko tų pačių vargų ir rūpesčių. Bet dabar tuos sunkumus galiu lengviau pakelti, nes žinau jų prasmę. Pagalvojau, kad tie vargeliai palengvins kokiam netikinčiam per tamsybes surasti tikėjimo šviesą ar kitam, nuodėmėn puolusiam, vietoj amžinos ugnies, patirti dangaus džiaugsmą. Ta mintis man pačiam kantrybės suteikia.

Kartą darbovietėj kažkas pasijuokė iš mano netaisyklingos anglų kalbos. Susigėdau ir buvau jau beužsigaunas, kai staiga dingtelėjo: tebūnie tai dėl Kristaus; gal koks mano tautietis, persekiojamas Lietuvoje, nesigėdins prisipažinti tikįs Dievą. Supratau, jog ir pažeminiškai bei nepasisekimai gali būti prasmingi-

Kasdien iš ryto savo Išganytojui paaukoju visą dieną, o taip pat, kai atsimeinu, ir dienos metu atnaujinu šią intenciją. Bent vienas bus dėl to šiandien laimingesnis, pagalvojau... Ir pats pajuntu, kad tampa laimingesnis. Taip, suradau, ko ieškojau, bet tokiu būdu, kuriuo niekad nesitikėjau.

Mano drauge, norėčiau su Tavimi pasikalbėti gyvais ir atvirais žodžiais, bet kadangi tai neįmanoma, perskaityk bent šį laišką ir priimk mano nuoširdžius linkėjimus, kad ir Tu surastum, ko ieškai. Ir už Tave kasdien paaukosiu savo darbų bei vargų dalį, kad Tau būtų lengviau panešti savo vargus. Jei Tu nepasitenkini kasdieniniu beprasmišku gyvenimu, bet ieškai aukštesnio tikslo, neabejodu, kad jį surasi.

To aš Tau nuoširdžiausiai ir linkiu.

Tavo draugas **Antanas K.**

FAKTAI ir idėjos

Skyrių veda Br. Markaitis, S. J.

Protestantų Dorovės Principai

ir Gimimų Kontrolė.

Dokumentai, paimti iš Protestantų vyskupų ir pastorių bendrųjų susirinkimų, rodo jų dorovės principų raidą šiame šimtetyje.

1908 metais — Lambeth Konferencija Londone nutarė, kad “laisvas apsisprendimas pakenkti gimsiančiai gyvybei yra priešingas krikščioniškajai dorovei.”

1914 metais — Lambeth Konferencija: Vyskupų komitetas išleido memorandumą, patvirtintą didelės dijocezinųjų vyskupų daugumos, kuriame kontraseptivų vartojimas pasmerkiamas, kaip “pavojingas, demoralizuojantis ir nuodėmingas.” Vyskupai sutiko, kad būna atvejų, kada norima apriboti vaikų skaičius, bet tokiais atvejais “vedusieji teapsisprendžia naudotis tais prietaisais, kada naujos gyvybės užsimezimas yra mažiau galimas. Šitokiais atvejais prisitaikoma prie žmogaus fizinės prigimties; ... ir tai reiškia susivaldymą, o ne silpnybę . .

1920 metais — Lambeth Konferencija — Vyskupai priėmė rezoliuciją Nr. 68: “Mes įspėjančiai pasisakome prieš nenatūralių priemonių vartojimą nėštumui išvengti dėl didelių fizinių, dorovinių ir religinių pavojų ir dėl blogo, grasančio žmonijai, plintant tokių priemonių vartojimui. Priešingi mokymui, kuris mokslo ir religijos vardu skatina vedusiuosius akiai pasiduoti lytinėms instinktams, mes griežtai laikomės to, kas visada buvo ir bus krikščioniškos moterų

rystės pagrindas, būtent: 1. žmonijos palaikymas per naują gyvybę; 2. laisvas ir protingas vedusiųjų susivaldymas ir disciplina.”

1930 metais — Lambeth Konferencija — Vyskupų balsavimas (193 prieš 67) priėmė: Vyskupai “pripažįsta Katalikų Bažnyčios įtakingą svorį, kad kontraseptivų vartojimas visuose atvejuose krikščioniui neleistinas, bet negali priimti šitos tradicijos, kaip paskutinio žodžio... Mes turime sutikti, kad šita tradicija nėra paremta Naujuoju Testamentu... Jeigu dėl geros dorovinės priežasties lytinis susivaldymas nėra priimtinas, mes negalime pasmerkti kontraseptivų vartojimo nėštumui išvengti, jeigu kontraseptivai vartojami protingai ir sąžiningai.”

David Goldstein, L.L.D. — (“Suicide Bent” knygoje) — rašo: “Šitoks galvojiimas, kurį užtinkame 1930 metų Lambeth Konferencijoje, negalėtų pasmerkti mokslinių metodų, taikomų abortų praktikai. Mes turėtume sutikti, kad abortų neleistinumas taip pat negalėtų būti paremtas Naujuoju Testamentu. Bet kodėl Lambeth Konferencijos vyskupai, kalbėdami apie nenatūralių priemonių vartojimą nėštumui išvengti, remiasi tik N. Testamentu? Ar ne 7-asis Anglikonų Bažnyčios artikelis sako, kad “tik Senasis tiek Naujasis Testamentai yra Kristaus duoti žmonijai” ir jos orientacijai? Ar ne Genezės Knyga (38:9-10) mums primena, kad Dievas nubaudęs Onaną mirtimi dėl to, kad jis neleidęs savo sėklai apvaisinti savo brolio žmonos iščios? Ar ne S. Testamentas sako: “Nesvetimoteriausi?” Ar ne N. Testamentas įspėja: “Kiekvienas, kuris žvelgia į moterį geidulio pilnu žvilgsniu, jau svetimoteriavo su ja savo širdyje.” Ar ne geidulys valdo tų širdis ir protus, kurie vartoja kontraseptivus?”

1934 metais — Amerikos Protestantų Episkopatų Vyskupai tarėsi gimimų kontrolės klausimu Atlantic City suvažiavime. Balsavimas (44 prieš 38) pri-

ėmė gimimą kontrolės leistinumą ir jos praktiką. Vyskupas Arthur Huston, Olympia, Washington, puolė tuos vyskopus, kurie tokį nutarimą laikė priešingu krikščioniškajai moralei, šitais žodžiais: "Mes girdėjome daug pamaldžiu plepalų iš celibate gyvenančių dvasiškių, kurie nuo gyvenimo tikrovių pažinimo yra taip toli, kaip žmogus mėnulyje."

Bet Vyskupas Thomas Jenkins, Nevada, balsuotojus įspėjo: "Jei jūs norite apsaugoti berniukus ir mergaites, balsuokite prieš (gimimų kontrolės priėmimą)." Vyskupas pridūrė: "Aš nesu celibato dvasiškis. Užauginau septynis vaikus ir keturis išleidau į kolegiją. Aš neturiu simpatijos tiems, kurie kėsina prieš prigimties įstatymus."

Vyskupas Paul Matthews, New Jersey, apgailėstavo: "Asmenys, kurie pasinaudos gimimų kontrolės praktika ir mūsų aprobatu, bus kontraceptyvų pramonės savininkai."

Frederick H. Knubel, Amerikos Liuteronų Bažnyčios Prezidentas, pasisakė: "Tai yra labai reikšminga, kad dabartinė agitacija už gimimų kontrolę pasigirsta dienomis, kurios pasižymi lytiniu palaidumu. Šis faktas mus verčia įtarti tikruosius agitacijos motyvus ir įspėti rimtai nusistačiusius vyrus ir moteris, kad jie netaptų nešventų tikslų įrankiais. Ypatingai šiandien Bažnyčios pareiga yra pabrėžti lytinių santykių šventumą ir susivaldymo reikalą." Tada ir gimimų kontrolės reikalas savaimė atpuls."

Journal of the American Medical Association, 1938 vasario mėn., rašė: "Amerikos moterys kas metai išleidžia 200.000.000 dolerių 636 kontraceptyvų rūšims." Žurnalas "Fortune," 1938 vasario mėn., patiekė davinius, iš kurių matosi, kad kontraceptyvų gamtinio pramonė kas metai pardavė savo gaminių už 250.000.000 dolerių, iš kurių 75.000.000 dolerių teko šios pramonės savininkams.

Raudonojo Dekano Dvasiškieji

Draugai

Šituo vardu savaitraštis "America", 1952 rugsėjo 6, talpino straipsnį, kurį parašė Douglas Hyde, prieš porą metų viešai išsižadėjęs komunizmo ir priėmęs katalikybę.

"Kas keletą mėnesių Raudonasis Canterbury Dekanas, Dr. Hewlett Johnson, pasirodo Britų ir pasaulio spaudoje su nauju komunistinės propagandos gabalu. Audra užverda tiek spaudoje, tiek parlamente. Reikalaujama jo pašalinimo. Bet tikroji problema yra ne tik Raudonasis Dekanas, bet komunizmo įtaka Anglikonų dvasiškių tarpe."

Be Raudonojo Dekano yra visa eilė "mažesnių dekanų", kurie sėkmingai papildo komunistų eiles. Kai Raudonasis Dekanas neseniai grįžo iš Kinijos ir parsivežė "įrodymų", tvirtinančių, kad Amerika Mandžiūrijoje vedanti bakterijologinį karą, su juo prie prezidijumo stalo sėdėjo septynetas Anglikonų pastorių. Ir žmonių masė atėjo pasiklausyti R. Dekano ne vien iš smalsumo. Jie plojo, šaukė ir kėlė jam ovacijas, kaip žmogui, kuris nebijo pasakyti, ką jis mano, nežiūrėdamas pasekmių, ir, kaip žmogui, kuris ne vienam iš mitingo dalyvių padėjo tapti komunistu. Ir taip buvo ne viename Londone, bet visoje eilėje miestų.

Anglikonų dvasiškių tarpe yra visa eilė kairiųjų, kurie mieliai bendradarbiauja su komunistais. Rev. Stanley Evans, kuris neseniai sakė pamokslus St. Paul's katedroje ir sakykloje jautėsi lygiai gerai, kaip ir komunistų "Daily Worker" redakcijoje. Kai buvo teisiamas kard. Mindszenty, "Daily Worker" jį pasiuntė reporteriu. Rev. Evans grįžo pilnas geriausių įspūdžių ir visoje eilėje miestų pasakė, kad kardinolas buvęs teisiamas teisingai ir gavęs, palyginti, švelnią bausmę.

Kitas Anglikonų pastorius, "Tėvas"

Conrad Noel, Thaxted vikaras, jau 1930 metais skelbėsi socialistu. Savo nai-viame nuoširdume jis bandė anglikaniz-mą pritaikyti darbo žmonių gyvenimui. Kada darbo žmonės "raudonėjo", rau-donėjo ir anglikanizmas. C. Noel manė, kad komunizmas bus galima sukrikščio-ninti. Jo bažnyčioje kabojo Britanijos ir Sov. S-gos vėliavos. Procesijose matėsi kryžius ir piautuvas su kūju. Prie baž-nyčios durų buvo pardavinėjamos ang-likonų ir komunistų brošiūros. Iš Thax-ted'o išėjo visa eilė anglikonų pastorių, kurie buvo susižavėję Conrad Noel en-tuzijazmu ir meile darbo žmogui ir per-siėmę jo pažiūromis. Šiandien jie užima svarbias vietas Anglikonų Bažnyčioje, ir juos randi tarp komunizmo šalininkų.

Nelaimė šiandien yra kur kas dides-

nė negu anais laikais. Mat, C. Noel ban-dė paveikti politini judėjimą religiniu elementu, kai šiandien kairieji angliko-nų pastoriai bando politiniu elementu paveikti religinį judėjimą.

Komunistinės revoliucijos metu Ang-lijoje būtų nesunku rasti visą eilę angli-konų pastorių, kurie greitai pasisiūly-tų steigti tautinę bažnyčią pagal komu-nistų partijos instrukcijas.

Nemaža anglikonų pastorių, neturė-dami aiškios nuomonės socialinių klau-simų sferoje, stokodami tvirto teologi-nio pagrindo savo religiniams įsitikini-mams ir nerasdami atsakymo dabarties problemoms, gręžiasi į komunizmą, ti-kėdamiesi rasti tikslą ir idealą, kurių jiems šykšti senkanti anglikanizmo dva-sia.

A. P. B a g d o n a s

NAKTIS SODE

Niekaip negaliu pamiršti
Šito vaizdo, šios nakties.
Sodas . . . Medžiuose tylą numiršta,
Danguje bejausmė pilnatis.

Ilsisi nuvargę žmonės
Be sapnų šiltuos namuos.
Tik žmogaus Sūnaus dejonės
Ir sielos tylios raudos
Nepaguos nė vienas tų,
Kur jau ilsis be sapnų.

Ir malda ta begalinė,
Taip karšta ir taip gili,
Prakaitas krauju patvinęs
Plauja veidą ir akis.

O kad kas tiktai galėtų
Jį paguost tyliu žodžiu! . . .
Slenka valandos iš lėto,
Dega sielvartas veide,
Virpančiam raudos skausmu . . .
Vienuma . . . Naktis žvaigždėta . . .

KOKIA NAUDA IŠ ŠKAPLIERIŲ?

Daugelis mūsų žmonių, ypač inteligentų, jeigu ir nežiūri su panieka į kai kurius katalikiškus papročius bei paprastus pamaldumo reiškinius, vis dėlto mano, kad mūsų tikėjime yra daug dalykų, kurie tinka tik tamsiai liaudžiai, inteligentui tai vartoti ir praktikuoti būtų nerimta ir gal juokinga. Prie tokių paprastų pamaldumo reiškinių priklauso ir škaplieriai. Daugeliui yra visai nežinoma jų kilmė ir jų reikšmė, kitiems atrodo, kad tai yra nereikalingas ir nenaudingas vienos kitos pamaldžios moterėlės paprotys. Pažvelkime truputį į škaplierių istoriją bei jų reikšmę, ir gal ne vienas bent šiek tiek pakeis apie juos savo nuomonę.

Kartą buvau pašauktas į Kauno miesto ligoninę prie acto esencija apsinuodijusios mergaitės. Jos gerklė buvo acto išdeginta, todėl visai negalėjo kalbėti. Nebuvo nei giminių ar pažįstamų, kurie būtų galėję pasakyti, kokio tikėjimo buvo ta mergaitė. Kas daryti? Kadangi Lietuva yra katalikiškas kraštas, buvo galima spėti, kad ta mergaitė greičiausiai bus katalikė, todėl, ilgai nedelsdamas, daviau išrišimą ir paskutinį patepimą. Po poros dienų, sutikęs mane pravoslavų šventikas pradėjo išmėtinėti, kad esu suteikęs sakramentus pravoslavai, jo parapijietei.

Kitą kartą panašiam atsitikime kunigas atsisakė teikti negalinčiai kalbėti ligonei sakramentus, kol paaiškės, ar ji yra katalikė. Atrodė, kad gyvybei pavojaus dar nebuvo. Iki slaugės ištyrinėjo ir sužinojo, kad ji yra katalikė, ligonė mirė be sakramentų.

Tokių nesusipratimų nebūtų, jei visi katalikai laikytųsi Bažnyčios patarimo

nešioti škaplierius. Katalikai, atsitikus netikėtai mirčiai, taip dažnai nebūtų palikti be sakramentų ir, be to, nebūtų pavojaus atsakyti jiems katalikišką palaidojimą. Škaplieriai yra įrodymas, kad žmogus buvo ne tik katalikas, bet kad buvo ir praktikuojantis katalikas, nes atšalę nuo tikėjimo paprastai škaplierių nenešioja.

Škaplierių istorija

Škaplierių atsiradimas yra susijęs su Karmelitų ordinu. Karmelitai savo pradžią išveda iš Elijo ir Eliziejaus laikų. Šiedu pranašai Karmelio kalne įsteigė eremitus. Tie eremitai kietu atgailos gyvenimu šimtmečiais gyvenę Rytuose. Kryžiaus karų metu buvo atrasti Rytuose tie šventi eremitai. Krikščionys kareiviai susižavėjo tų žmonių gyvenimu ir paprašė juos persikelti į Vakarų. Vakaruose tie vienuoliai paplito labai greitai, ypatingai Anglijoje. Popiežiai pritaikė jų regulą vakarų šalims. Jie buvo žmonėms žinomi kaip Marijos Karmelio kalno eremitai arba tiesiog karmelitai. Iš šito ordino yra kilusių daug žymių šventųjų: didžiausi Bažnyčios mistikai šv. Jonas nuo Kryžiaus ir šv. Teresė iš Avilos, gražiausias šių laikų Bažnyčios papuošalas šv. Teresė iš Lisieux ir kiti.

Škaplieriams pradžią davė karmelitų ordino narys šv. Simonas Stock. Jis yra kilęs iš labai aukštos giminės. Gimė 1164 m. Dar jaunas būdamas, pajuto norą atsiskirti nuo pasaulio. Išpuvusio didelio medžio liemuo jam buvo celė ir koplyčia. Ilgus metus jis gyveno griežčiausioje atgailoje. Maždaug po 20 tokio gyvenimo metų jis sužinojo, kad į Angliją atsikėlė karmelitai. Dievo Motina jam apsireiškusi ir liepusi prisidėti prie karmelitų. Jis tuoj pakluso. Norėdamas geriau persiimti ordino dvasia, Simonas nuvyko į Palestiną, karmelitų ordino lopšį, kur išgyveno šešerius metus. Po to sugrįžo į Angliją ir buvo išrinktas šeštuoju ordino generolu. Ir generolu tapęs, nesumažino

savo maldų bei atgailos. Susilaukė žilos senatvės. Kartą (1252 m. liepos 16 dieną) jam besimeldžiant savo celėje, pasirodė Dievo Motina. Ji padavė Simonui jo paties vienuolyno abito dalį, kuri jų kalboje vadinasi „Scapulare“ arba „Suprahumerale“, t. y. plati ruda juosta, kuri yra vienuolių užmetama per galvą ir dengia nugarą bei priešakinę kūno dalį. Duodama šį drabužį, Dievo Motina ištarusi šiuos žodžius: „Imk, mano sūnau, šitą tavo vienuolyno abitą — jis suteiks tau ir visiems karmelitams privilegija, kad kiekvienas, kurs mirs aprėdytas šituo rūbu, niekadės nekentės amžinos ugnies“.

Iš šių žodžių atrodo, kad tas didelis pažadas yra duotas tik vienuoliams karmelitams, bet remiantis kitais Marijos pasirodymais, šią privilegiją gauna ir tie, kurie prisirašo prie karmelitų šeimos, t. y. prie karmelitų škaplierių Brolijos. Tai padaryti kiekvienas gali savo parapijoje. Vieną kartą įsirašius, pasilieka nariu visą gyvenimą, nors iš parapijos tektų ir kitur išvažiuoti. Pirmą kartą įsirašant, paprastai duodama vilnonės rudos medžiagos škaplieriai, paskui vietoj jų galima nešioti ir paprastą medalikėlį.

Škaplierių rūšys

Karmelitų vienuolių škaplieriai, kaip jau minėjome, yra plačios rudos medžiagos juostos, einančios iš abiejų pusių iki žemės. Karmelitų tretininkai nešioja žymiai mažesnes juostas, bet vis dėlto panašias. Paprastų žmonių škaplieriai yra keturkampiai rudos medžiagos gabalėliai, pakabinti ant juostelių. Šita škaplierių forma išliko iki dvidešimtojo šimtmečio pradžios, kai Pijus X leido vietoj audeklinių škaplierių vartoti paprastą metalinį medalikėlį, kurio vienoj pusėj turi būti Jėzaus Širdies paveikslas, o kitoj — Dievo Motina su škaplieriais rankoje. Vis dėlto Popiežius Benediktas XV suteikė daugiau atlaidų nešiojantiems tikrus audeklinius škaplierius. Taigi, labiau yra patartina nešioti audeklinius

škaplierius, bet jeigu kam dėl higieniškų sumetimų tai nebūtų patogų, gali nešioti ir medalikėlį.

Privilegium Sabbatinum

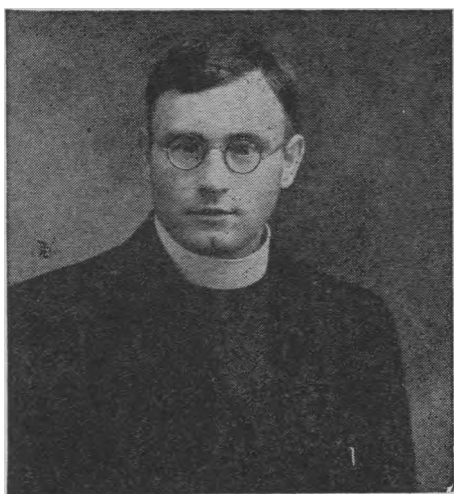
Sakoma, kad 1322 m. kovo 3 d. Marija pasirodžiusi pačiam Popiežiui ir pasakiusi, kad kiekvienas, kurs nešios škaplierius, po mirties pirmąjį šeštadienį bus išvadotas iš skaistyklos. Taip pat Dievo Motina pageidavusi, kad žmonės užlaikytų pagal savo luomą skaistybę, laikytųsi Bažnyčios įsakytų pasninkų ir be to dar nevalgytų mėsos trečiadieniais ir šeštadieniais. Jei kam ši paskutinė sąlyga būtų per sunki, gali kunigas ją pakeisti į septynerius poterius.

Taip pat Dievo Motinos yra pažadėta, kad nešiojantieji škaplierius nemirs be pašvenčiamosios Dievo malonės, taigi, jiems amžinas gyvenimas yra užtikrintas. Škaplierius vartojant, lyg parodoma ypatinga meilė Dievo Motinai, todėl visai nenuostabu, kad tokiems žmonėms yra lengviau kovoti su įvairiomis pagundomis. Škaplieriai nėra koks nors amuletas, bet tik priemonė padaryti žmogų šventesniu ir doresniu.

Katalikas, nešiodamas škaplierius, lyg ir nori, kad Marija jį apdengtų savo rūbu ir saugotų nuo visokių pavojų. Taigi, yra visai nenuostabu, kad Marija išklauso to prašymo ir ypatingu būdu globoja tuos jai pasišventusius asmenis.

J. Venckus, S. J.

Redakcijos pastaba. Kai yra kalbama apie Marijos ar šventųjų apsi-
reiškimus, kai kas užmeta Bažnyčiai, jog
ji nepasitenkina Kristaus apreiškimu ir
Jo paskelbtomis dogmomis, bet savo tikėjimą remia kartais labai abejotinos
vertės privačiais apreiškimais. Tačiau
šie priekaištai neturi prasmės, nes Baž-
nyčia niekadės tikėjimo neremia priva-
čiais apreiškimais ir neverčia žmonių jais
būtinai tikėti.

T. BRUŽIKAS

PRAŠO

PAGALBOS

Pietų Amerikoje yra daug lietuvių, atvykusių iš Lietuvos prieš 25 metus. Tiek materialinė, tiek religinė jų padėtis yra labai bloga. Dauguma gyvena neturtingai, todėl ir komunizmui plisti dirva čia labai palanki. Atvykę čia iš Jungtinių Amerikos Valstybių du lietuviai jėzuitai (T. J. Bružikas ir T. V. Mikalauskas) pradėjo sunkų, bet labai naudingą kultūrinį ir religinį darbą, kurio vaisiai jau ir dabar matyti.

Jau yra nupirkta didelis žemės sklypas, kur norima pastatyti bažnyčią ir mokyklą. Iš neturtingų vietinių lietuvių surinkti šiam tikslui reikiamą pinigų sumą yra visiškai neįmanoma, todėl šie mūsų misijonieriai kreipiasi į viso pasaulio lietuvius, ypač į gyvenančius Šiaurės Amerikoje ir Kanadoje, prašydami pagalbos tam taip reikalingam jų darbui.

Aukas geriausia yra siųsti banko čekiais T. Bružiko adresu, bet galima jas įteikti ir Tėvams Jėzuitams Čikagoje (5541 S. Paulina St., Chicago 36, 111.).

T. Bružiko adresas: Caigua 3711, Montevideo, Uruguay, S. A.

Dar kartą pranešame Gerb. Skaitytojams, kad ateinančiais metais "Laiškai Lietuviams" bus padidinti ir pagražinti, todėl ir jų prenumeratos kainą Amerikoje ir kituose kraštuose pakeliame iki dviejų dolerių. Taigi, atnaujinant prenumeratą kitiems metams, jau reikia siųsti ne vieną, o du doleriu.

